

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Ödemeler Dengesi ve Uluslararası Yatırım Pozisyonu Raporu

2016-III

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İdare Merkezi
Anafartalar Mah. İstiklal Cad. No:10 06050 Ulus Altındağ Ankara

E-mail: odemeler.dengesi@tcmb.gov.tr

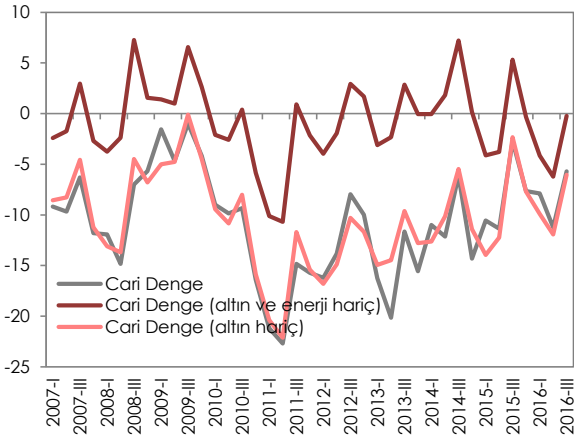
İÇİNDEKİLER

1. CARI İŞLEMLER HESABI	04
1.1. Mal İhracatı	05
1.2. Mal İthalatı	09
1.3. Hizmetler Hesabı	09
1.4. Birincil ve İkincil Gelir Dengesi	10
2. FİNANS HESABI	11
2.1. Doğrudan Yatırımlar.....	15
2.2. Portföy Yatırımları.....	16
2.3. Diğer Yatırımlar-Efektif ve Mevduatlar	17
2.4. Diğer Yatırımlar-Krediler	17
2.5. Rezervler	18
3. ULUSLARARASI YATIRIM POZİSYONU	24
4. EK TABLOLAR	28
KUTULAR	
Kutu 1 İhracatta Son Dönem Gelişmeleri	6
Kutu 2 Yurt Dışı Sermaye Girişleri ve Büyüme: Grafikselsel Bir Analiz	12
Kutu 3 Diğer Sektörlerin Uzun Vadeli Kredi Gelişmeleri	19

1. Cari İşlemler Hesabı

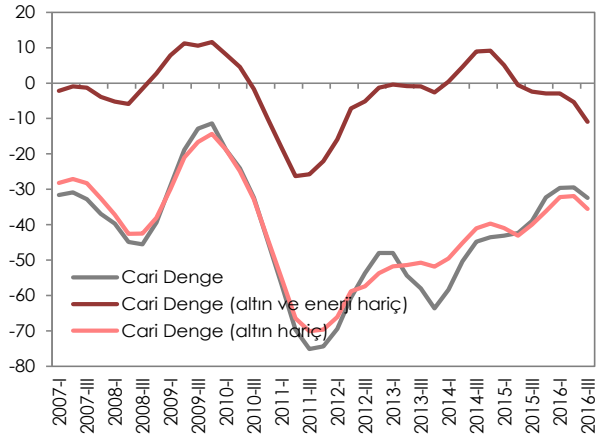
2016 yılının üçüncü çeyreğinde cari işlemler açığı bir önceki çeyreğe kıyasla gerilemiştir. Cari işlemler dengesinde çeyreklik bazda gözlenen iyileşmede altın ve enerji kaleminin etkisi düşük kalmıştır. Enerji ve altın kalemlerindeki dış ticaret dengesi bir önceki çeyreğe kıyasla sırasıyla 0,1 ve 0,4 milyar ABD doları bozulma göstermiştir.

Grafik 1. Cari İşlemler Dengesi
(çeyreklik, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

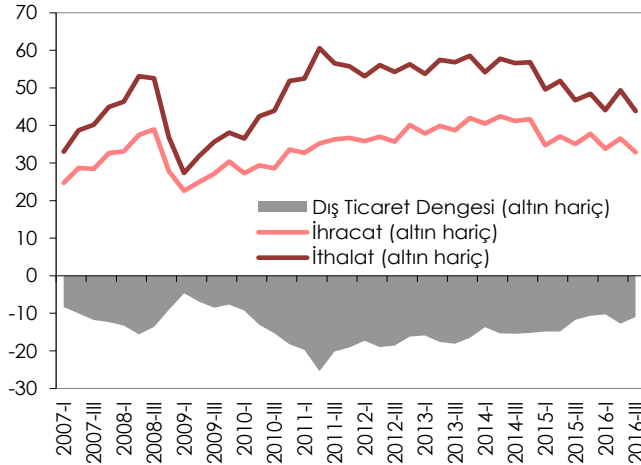
Grafik 2. Cari İşlemler Dengesi
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Yıllık bazda incelendiğinde, 2014 yılı başından itibaren cari açıkta gözlenen daralma eğiliminin, 2016 üçüncü çeyrekte artışa döndüğü görülmektedir. 2016 yılının üçüncü çeyreğinde yıllıklandırılmış cari açık bir önceki çeyreğe kıyasla 3 milyar ABD doları artışla 32,4 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Altın hariç cari açık ise 3,7 milyar ABD doları artarak 35,6 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Öte yandan, altın ve enerji hariç yıllıklandırılmış cari işlemler dengesi bir önceki çeyreğe kıyasla 5,6 milyar ABD doları bozularak -10,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 3. Dış Ticaret Dengesi (Altın hariç)
(çeyreklik, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Cari açığın en önemli belirleyicisi olan dış ticaret açığına altın hariç bakıldığında, yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda 0,7 milyar ABD doları daraldığı görülmektedir. Altın hariç ihracat, 2015 yılının üçüncü çeyreğine kıyasla 2,2 milyar ABD doları azalarak 32,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşirken; altın hariç ithalat 2,9 milyar ABD doları düşüşle 43,9 milyar ABD doları seviyesine

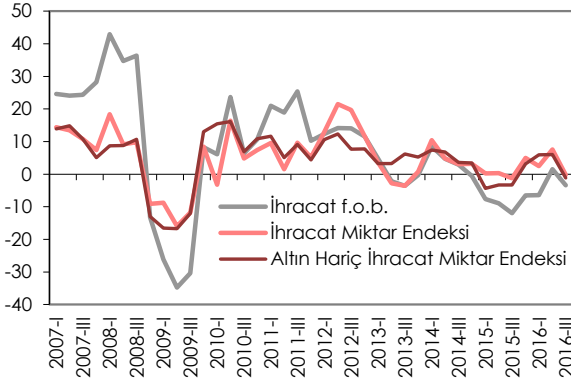
gerilemiştir. Altın hariç yıllıklandırılmış dış ticaret dengesi ise üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine göre 7,4 milyar ABD doları iyileşme göstermiştir.

1.1 Mal İhracatı

2016 yılı üçüncü çeyreğinde, ihracat yıllık bazda yüzde 3,4 azalarak 32,6 milyar ABD dolarına gerilemiştir. İlgili dönemde ihracat miktar endeksi yüzde 0,2 oranında düşüş kaydetmiştir. Altın dışarıda bırakıldığında ise ihracat miktar endeksindeki düşüş yüzde 1,2'ye gerilemektedir. Sonuç olarak, nominal ihracattaki düşüşün reel ihracat düşüşünün üzerinde seyretmesinde ihracat fiyatlarındaki gerilemenin etkili olduğu görülmektedir (Kutu 1).

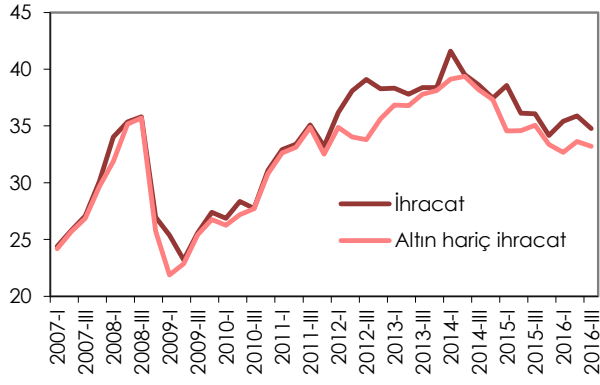
Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, yılın üçüncü çeyreğinde hem toplam hem de altın hariç ihracat çeyreklik bazda azalmıştır. Mevsimsel etkilerden arındırılmış ihracat üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 3,2; altın hariç ihracat ise yüzde 1,3 gerilemiştir.

Grafik 4. Nominal İhracat ve İhracat Miktar Endeksleri
(yıllık yüzde değişim)

Kaynak: TÜİK.

Grafik 5. Toplam ve Altın Hariç İhracat
(Mevsimsellikten arındırılmış, çeyreklik, milyar ABD doları)

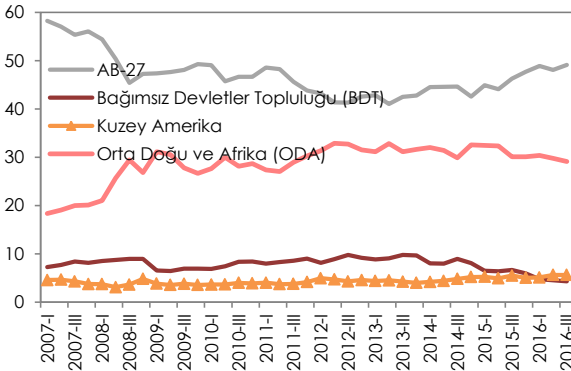

Kaynak: TÜİK.

Yılın üçüncü çeyreğinde Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin altın hariç ihracat içindeki payı ikinci çeyreğe kıyasla artarken, Orta Doğu ve Afrika (ODA) ülkelerinin payı ise azalmıştır. AB ülkelerinin payının 2015 yılının ikinci çeyreğinden bu yana izlediği artış eğilimini devam ettirdiği gözlenmektedir. Rusya'nın içinde olduğu Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinin payı sınırlı da olsa azalışını sürdürmektedir.

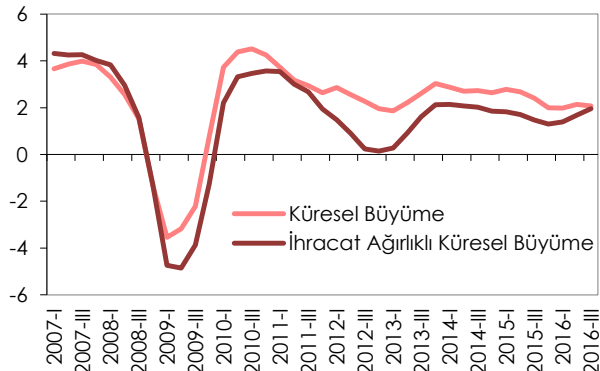
Ülkelerin Türkiye ihracatındaki paylarıyla ağırlıklandırılmış küresel büyüme oranı ile küresel büyüme oranı arasındaki fark 2016 yılının üçüncü çeyreğinde kapanmaya devam etmiştir. İhracat ağırlıklı küresel büyüme oranı 2016 yılı üçüncü çeyreğinde yıllık yüzde 2,0 oranında gerçekleşirken, aynı dönemde küresel büyüme oranı yüzde 2,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6. İhracatta Seçilmiş Bölge Payları (Altın hariç)
(yüzde)

Kaynak: TÜİK.

Grafik 7. Dış Talep Göstergeleri
(yıllık yüzde değişim)

Kaynak: TCMB.

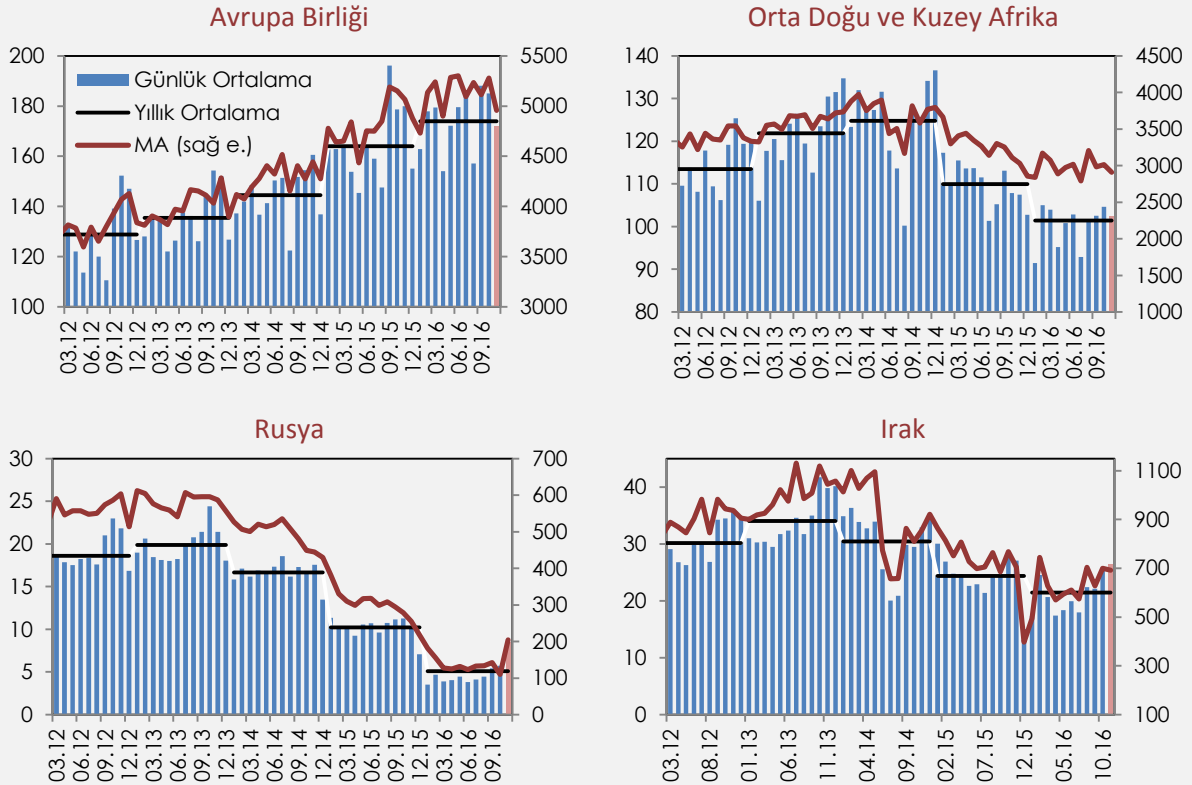
Kutu 1

İhracatta Son Dönem Gelişmeleri

Son dönemde, Türkiye'nin ihracat performansı üzerinde bölgesel jeopolitik gelişmelerin önemli etkisi olmuştur. Türkiye İstatistik Kurumu dış ticaret istatistikleri ile Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından Kasım ayı için açıklanan geçici ihracat istatistiklerine göre önemli ticaret ortaklarımızla yaptığımız ihracatın seyri Grafik 1'de görülmektedir. Sütunlar, ilgili bölgeye yapılan aylık ihracatın iş günü başına ortalama değerini, siyah doğrusal çizgiler yıllık ortalama ihracatı, kırmızı çizgiler ise mevsimsellikten arındırılmış aylık ihracatı göstermektedir.

Avrupa Birliği (AB), toplam ihracatımızın yarısına yakınına yakınına gerçekleştirdiğimiz en büyük ticaret ortağımızdır. Küresel kriz sonrası dönemde, bölgeye yaptığımız ihracatın istikrarlı bir şekilde artış sergilediği göze çarpmaktadır. Türkiye, 2015 yılının Ocak-Ekim döneminde bölgeye günlük ortalama olarak 163 milyon ABD doları ihracat yaparken, 2016 yılının aynı döneminde ihracat miktarı günlük ortalama olarak 174 milyon ABD dolarına çıkmıştır. Türkiye'nin ihracat yaptığı ortakları arasındaki payı açısından da AB önemli ilerleme kaydetmiştir. 2015 yılının Ocak-Ekim döneminde Türkiye'nin ihracatı içerisinde AB'nin payı yüzde 45,5 iken 2016 yılının aynı döneminde bu pay yüzde 48,8'e çıkmıştır. AB'deki ılımlı talep koşullarının yanı sıra, ekonomik büyümenin daha çok nihai yurt içi talep kaynaklı olması ve Türkiye'nin bu bölgeye yaptığı ihracatın ağırlıklı olarak tüketim ve ara mallarından oluşmasının AB'ye ihracatın güçlü seyretmesinde önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Grafik 1. Seçilmiş Ülkelere Yapılan İhracat
(milyon ABD doları)

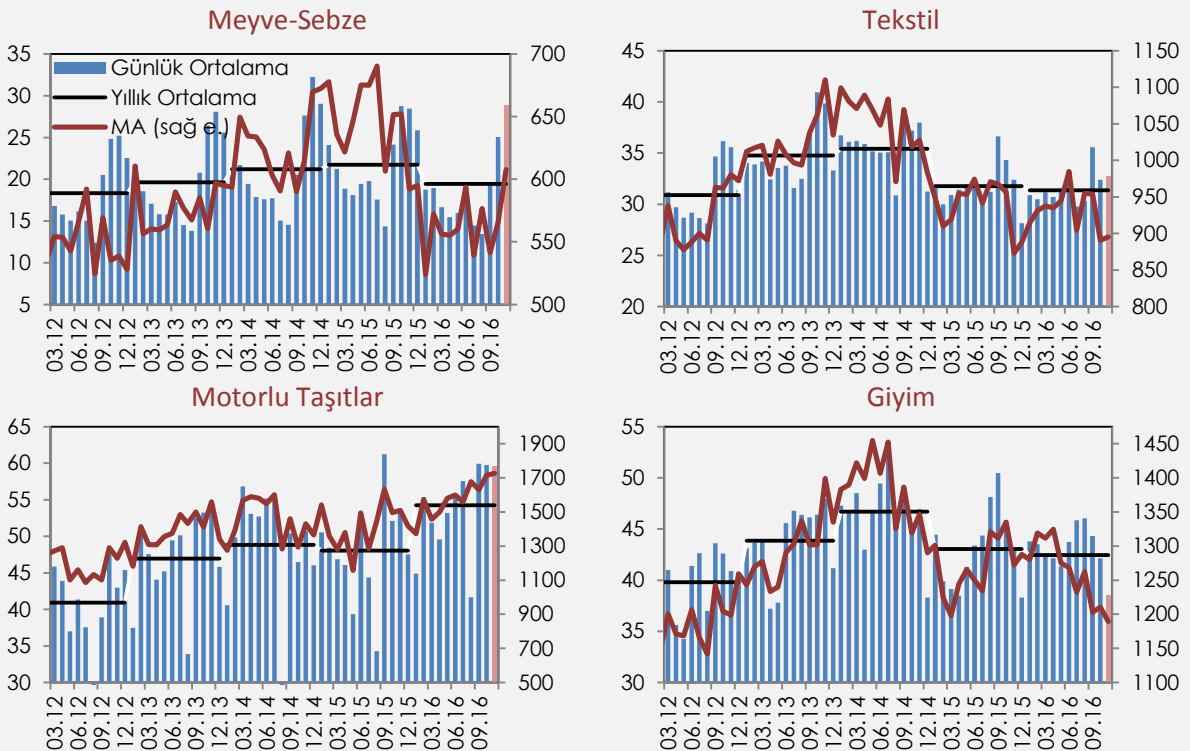

Kaynak: TCMB

AB ile ticarete gözlenen olumlu gelişmelere rağmen, 2016 yılında yaşanan bölgesel gerginlikler Türkiye'nin ihracat performansı üzerinde olumsuz etkide bulunmuştur. Jeopolitik sorunların yanı sıra petrol fiyatlarının düşük seyretmesinin petrol ihraç eden ülkelerin gelirlerinde yarattığı düşüşler, Orta Doğu ve Kuzey Afrika (ODKA) ülkeleri, Rusya ve Irak'a yapılan ihracatta gerilemeye neden olmuştur. Bu çerçevede, önümüzdeki dönemlerde petrol fiyatlarında görülebilecek yükselmeler ihracat performansı üzerinde yukarı yönlü etkide bulunabilecektir. Nitekim, Petrol İhraç Eden Ülkeler (OPEC) Kasım ayında yaptıkları olağan toplantıda, petrol üretimini 2017 yılının Ocak ayından itibaren günlük olarak yaklaşık 1 milyon varil azaltma kararı almışlardır. Bu nedenle, petrol fiyatlarının 2017 yılında 2016 yılı ortalamasının üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Ek olarak, Rusya ile normalleşme sürecine girilmesinin ihracat üzerinde etkisi Kasım ayı geçici verilerinde gözlenmektedir. İhracat üzerindeki kısıtlamaların tamamen kalkmasıyla, Türkiye'nin Rusya'ya ihracatının iki ülke arasında yaşanan kriz öncesi dönemlere yaklaşması beklenmektedir.

Grafik 2'de son dönemdeki ihracat gelişmeleri ihracat sektörleri açısından sunulmaktadır. Burada, Türkiye'nin ihracatı içerisinde önemli paya sahip dört sektör ele alınmaktadır. Meyve ve sebze ihracatında 2015 yılına kadar düzenli bir artış eğilimi gözlenirken, 2016 yılında bu kalemden düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşte en önemli etken, 24 Kasım 2015 tarihinde Türkiye ile Rusya arasında patlak veren kriz ve sonrasında Rusya'nın Türkiye'den çeşitli ürünlerin ithalatı üzerine kısıtlamalar getirmesidir. Her ne kadar Rusya'ya yaş meyve sebze ihracatındaki hızlı düşüş diğer pazarlarla kısmen telafi edilmiş olsa da, Türkiye'nin önemli bir meyve ve sebze pazarı olan Rusya'dan kaynaklanan bu daralma sektör ihracatında yıl boyunca hissedilmiştir. Ancak, iki ülke arasında ilişkilerin normalleşmeye başlaması kendini öncelikle meyve ve sebze ihracatı istatistiklerinde göstermiştir. Ekim ve Kasım aylarında, sektör ihracatında keskin yükseliş bu etkiyi ortaya koymaktadır.

Grafik 2. Seçilmiş Sektörlerde Yapılan İhracat (milyon ABD doları)

Kaynak: TCMB

Motorlu kara taşıtları ihracatı açısından 2016 yılı oldukça olumlu geçmektedir. Sektörün performansı geçtiğimiz yıllara kıyasla önemli miktarda artış göstermiştir. 2015 yılının Ocak-Ekim döneminde günlük ortalama yaklaşık 48 milyon ABD tutarında motorlu kara taşıtları ihracatı gerçekleştirilirken, 2016 yılının aynı döneminde ilgili kalemdaki günlük ortalama ihracat yaklaşık 54 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Türkiye'nin geleneksel ihracat ürünleri arasında yer alan giyim ve tekstilde, 2016 yılının Ocak-Kasım döneminde geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla belirgin bir değişiklik gözlenmemiştir. Bununla birlikte, her iki sektörde de ihracat miktarlarının 2015 yılında önemli azalış kaydettiği dikkati çekmektedir. Bu azalışta, söz konusu dönemde euro-dolar paritesindeki aşağı yönlü hareket önemli etkide bulunmuştur.

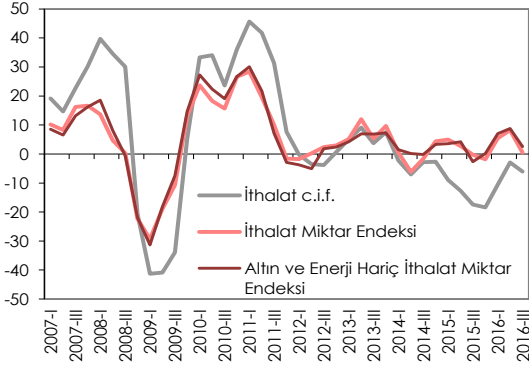
Özetle, Türkiye'nin bölgesel ihracat performansı jeopolitik sorunların azalması durumunda gelişme potansiyeli taşımaktadır. Bu sorunların sektör bazında ihracat performansını da etkilediği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, tekstil ve giyim gibi Türkiye'nin geleneksel ihracat sektörlerinde geçmiş yıllar göz önünde bulundurulduğunda, ihracat performansında iyileşme fırsatları bulunmaktadır.

1.2 Mal İthalatı

2016 yılı üçüncü çeyreğinde ithalat, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,0 azalışla 46,6 milyar ABD dolarına gerilemiştir. İlgili dönemde ithalat miktar endeksi yüzde 0,5 artış kaydederken, altın ve enerji hariç miktar artışı yüzde 2,6 oranında gerçekleşmiştir. Başta enerji fiyatları olmak üzere ithalat fiyatlarındaki gerileme ithalattaki azalışa neden olmuştur.

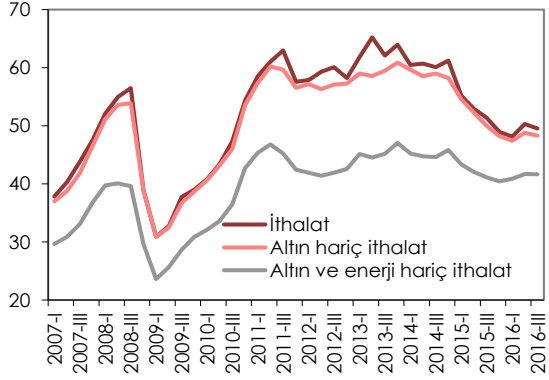
Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre çeyreklik bazda ithalatın gerilediği görülmektedir. 2016 yılı üçüncü çeyreğinde, ithalat bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,6; altın ve enerji hariç ithalat ise yüzde 0,1 oranında azalış göstermiştir.

Grafik 8. Nominal İthalat ve İthalat Miktar Endeksleri
(yıllık yüzde değişim)

Kaynak: TÜİK.

Grafik 9. Enerji ve Altın Hariç İthalat
(mevsimsellikten arındırılmış, çeyreklik, milyar ABD doları)

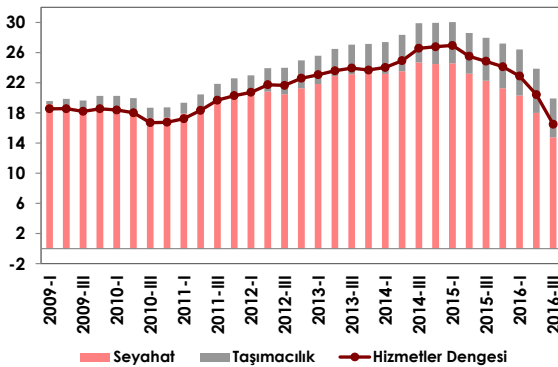

Kaynak: TCMB.

1.3 Hizmetler Hesabı

Hizmetler hesabı fazlasındaki düşüş eğiliminin yılın üçüncü çeyreğinde devam ettiği görülmüştür. İlgili dönemde, yıllıklandırılmış hizmetler hesabı fazlası bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 33,6 azalarak 16,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Net seyahat gelirleri yıllık yüzde 33,7 azalarak 14,8 milyar ABD dolarına gerilerken, net taşımacılık gelirleri de yüzde 9,5'lik düşüşle 5,1 milyar ABD doları olmuştur.

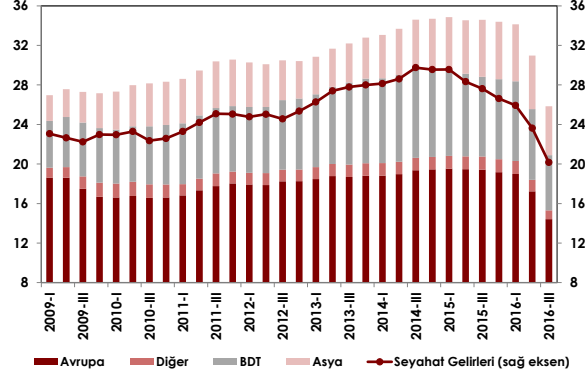
Grafik 10. Hizmetler Hesabı Seyahat ve Taşımacılık
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 11. Türkiye'ye Gelen Turistlerin Bölge Dağılımı ve Seyahat Gelirleri

(sol eksen: yıllık, mil. kişi; sağ eksen milyar ABD doları)

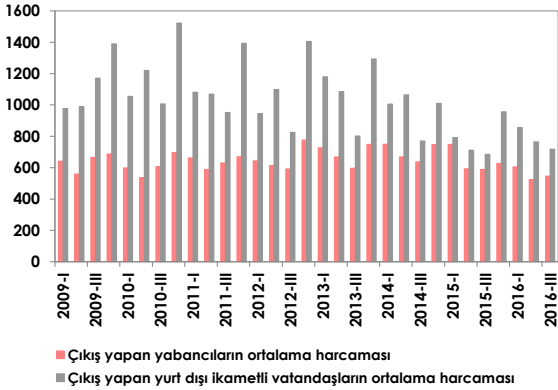
Kaynak: TÜİK.

2016 yılının üçüncü çeyreğinde net seyahat gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 35,2 azalarak 6,0 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde seyahat gelirleri yüzde 33,0, giderleri ise yüzde 17,3 azalmıştır. Öte yandan, turist sayısı yüzde 35,9 oranında azalış kaydetmiştir. Ülke grupları açısından bakıldığında bütün ülke gruplarının bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla önemli azalışlar gösterdiği gözlenirken; en yüksek düşüşler Amerika ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinde gerçekleşmiştir.

Yabancı ziyaretçilerin ülkemizde gerçekleştirdiği ortalama harcama tutarı söz konusu dönemde yıllık bazda azalırken; yurt dışında ikamet eden vatandaşlarımızın ortalama harcama tutarları artmıştır. Yabancıların ortalama harcamaları geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 7,2 azalarak 547 ABD doları; yurt dışında ikamet eden vatandaşlarımızın ortalama harcamaları ise yüzde 4,7 artarak 718 ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir.

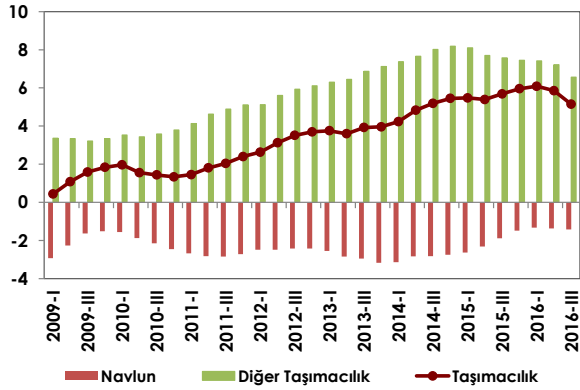
Taşımacılık kaleminden kaynaklanan net gelirlerde 2014 yılının ilk çeyreğinden bu yana görülen yıllık artış eğilimi sonlanmış, net taşımacılık geliri yüzde 9,5 azalmıştır. Net navlun ve diğer taşımacılık gelirleri sırasıyla yüzde 25,1 ve yüzde 13,4 azalmıştır.

Grafik 12. Ortalama Harcama
(ABD doları/k kişi)

Kaynak: TÜİK.

Grafik 13. Taşımacılık ve Alt Kalemleri
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

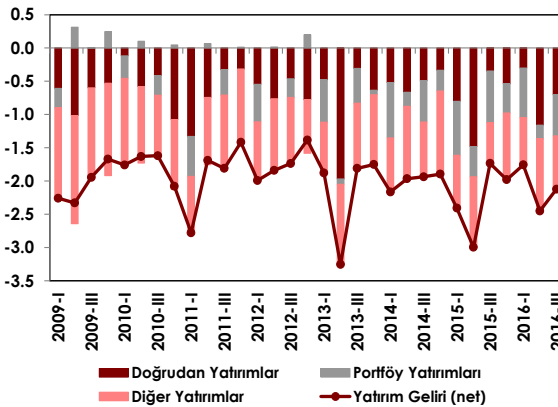
Kaynak: TÜİK, TCMB.

1.4 Birincil ve İkincil Gelir Dengesi

Net ücret ödemeleri ve yatırım geliri toplamından oluşan birincil gelir dengesi açığı yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 24,3 genişlemiştir. Birincil gelir dengesindeki bu bozulma büyük oranda net yatırım gelirlerinin yıllık bazda yüzde 22,3 düşüşle -2,1 milyar ABD dolarına gerilemesinden kaynaklanmaktadır. İlgili dönemde, doğrudan yatırım ve diğer yatırımlar kaynaklı yurtdışına yapılan net transferler yıllık bazda artış gösterirken portföy yatırımları kaynaklı çıkışlar azalmıştır. Ücret ödemeleri kaleminden kaynaklanan net çıkışlar da yüzde 54,8 artarak -0,2 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

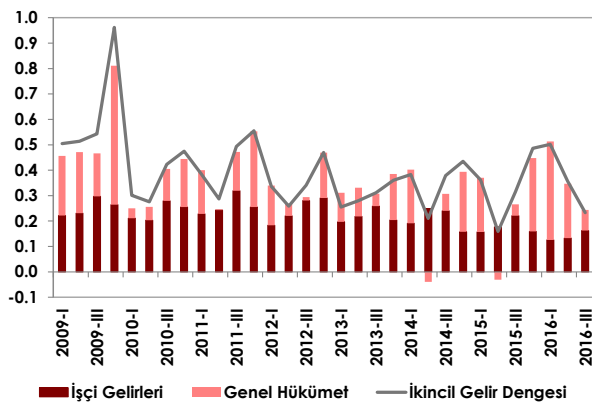
Genel hükümet ve diğer sektörlerin cari transferlerinden oluşan ikincil gelir dengesinde net girişler, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 26,0 azalarak 0,2 milyar ABD doları olmuştur. Bu azalışta, işçi gelirlerinin de içinde bulunduğu kişisel transferlerde gözlenen önemli düşüş etkili olmuştur.

Grafik 14. Yatırım Geliri (Net) Kompozisyonu
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 15. İkincil Gelir Dengesi ve İşçi Gelirleri
(milyar ABD doları)

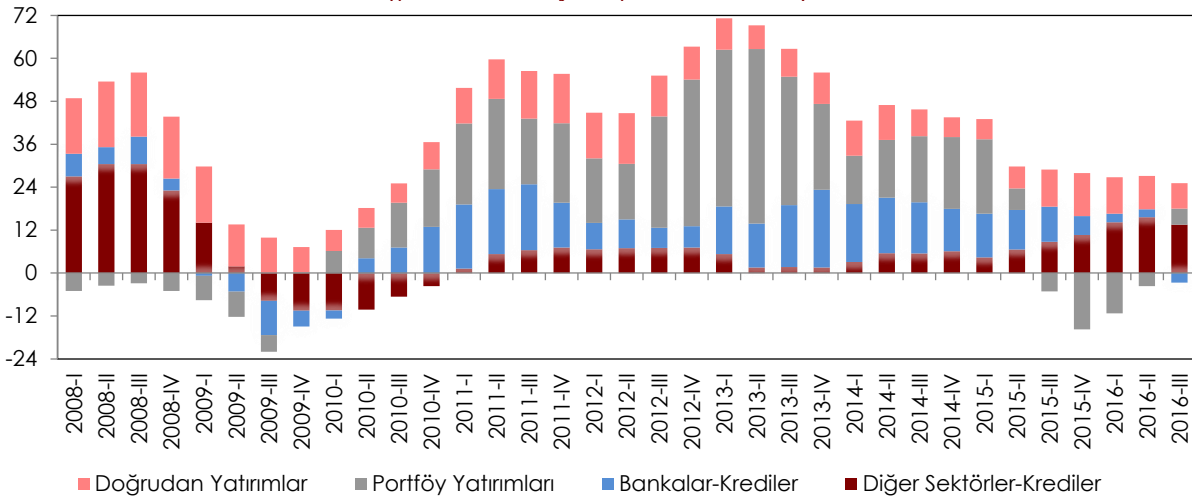
Kaynak: TCMB.

2. Finans Hesabı

Amerikan Merkez Bankası (FED)'nin faiz artırımlarında hızlı davranmayacağı beklentisi ile küresel risk iştahında 2016 yılının Şubat ayında başlayan görece iyileşme, yılın üçüncü çeyreğinde hız kaybederek de olsa devam etmiştir. Avrupa Merkez Bankası ve Japon Merkez Bankası'nın genişlemeci para politikalarını devam ettirmesi küresel likiditeyi desteklerken, İngiltere'nin AB'den çıkma kararı ile sonuçlanan Brexit referandumunun yarattığı oynaklık kısa süreli olmuştur. Bölgemizdeki jeopolitik siyasi gelişmelerin yoğunlaşarak devam etmesi portföy ve diğer yatırım girişlerine bu dönemde etki eden ülkemize özgü olumsuz ayrıştırıcı unsur olmuştur.

Ödemeler dengesi finans hesabına ana başlıklar itibarıyla bakıldığında, doğrudan yatırım girişlerinde bir süredir görülen gerilemenin bu dönem de devam ettiği görülmektedir. Yılın ilk çeyreğinde, portföy yatırımları yükümlülük kalemi kaynaklı başlayan giriş yönlü hareket bu çeyrekte çıkış yönüne dönmüştür. Diğer yatırım girişlerinde, ekonomik büyümenin ivme kaybetmesinin etkisi ile azalma gerçekleşmiş, bankacılık sektörüne net girişler eksiye dönerken, diğer sektörlerin yurt dışı kredi kullanımları ivme kaybetmiştir (Kutu 2).

Grafik 16. Finans Hesabı Alt Kalemleri (Yükümlülükler)
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

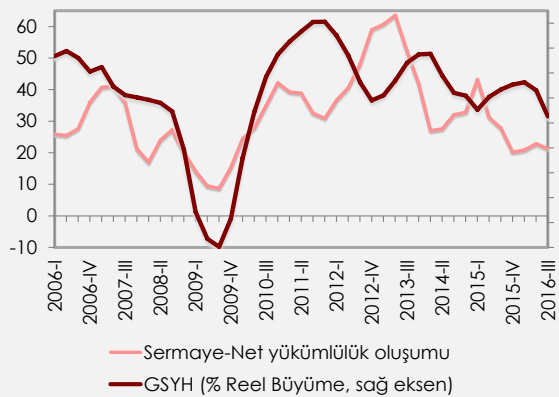
Kutu 2

Yurt Dışı Sermaye Girişleri ve Büyüme: Grafikselsel Bir Analiz

Yurt dışı kaynaklı sermayenin, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, büyümenin temel finansman kaynaklarından biri olması nedeni ile sermaye girişleri ile büyüme arasındaki ilişki ekonomi literatüründe birçok çalışmaya konu olmuştur. Bu kutuda, Türkiye'ye gelen yurt dışı kaynaklı sermaye girişleri ve büyüme arasındaki ilişkinin grafikselsel olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

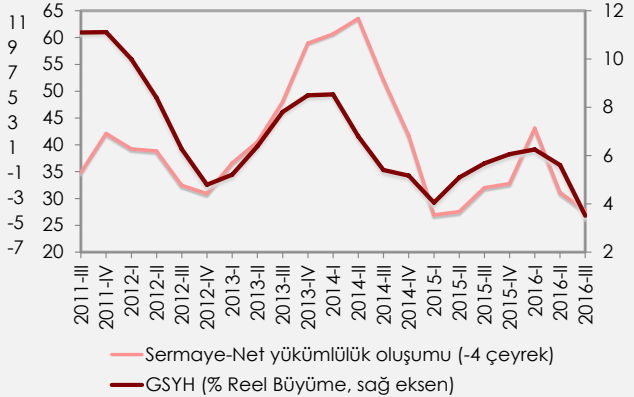
Grafik 1 ve 2, finans hesabında yer alan toplam net sermaye girişleri ile GSYH'nin reel büyümesini göstermektedir. Kısa dönemli sapmalar gösterse de, her iki değişkenin de eğilim olarak beraber hareket ettikleri, yurt dışı sermaye girişlerindeki artışın GSYH reel büyümesi ile yakın ilişkili oldukları görülmektedir. Özellikle, 2011 yılı 3. çeyrek sonrası net sermaye girişlerinin 1 yıl gecikmeli değerleri ile GSYH'nin reel büyümesi arasındaki paralel seyir dikkat çekicidir.

Grafik 1. Sermaye-Net yükümlülük oluşumu
Krediler (yıllıklandırılmış, milyar ABD doları) ve GSYH
Reel Büyümesi (yıllıklandırılmış, yüzde)

Kaynak: TCMB ve TÜİK.

Grafik 2. Sermaye-Net yükümlülük oluşumu
(-4 çeyrek, yıllıklandırılmış, milyar ABD doları) ve GSYH
Reel Büyümesi (yıllıklandırılmış, yüzde)

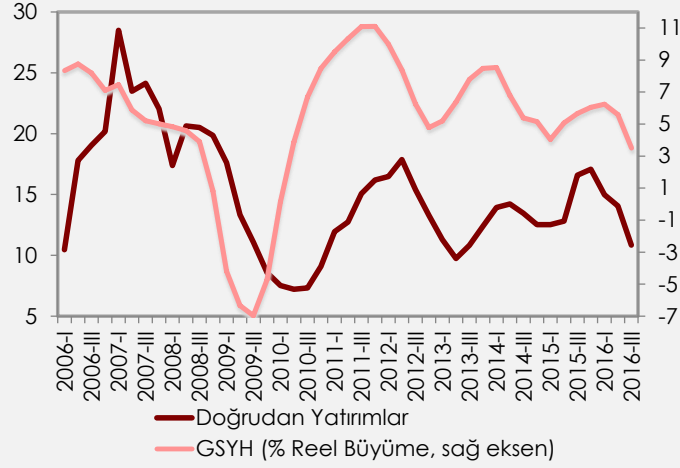

Kaynak: TCMB ve TÜİK.

Not: Sermaye-Net yükümlülük oluşumu, ödemeler dengesi finans hesabı altında yer alan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları, diğer yatırımlar ve diğer varlıklar ve yükümlülükler kalemlerinin net yükümlülük oluşumu kalemlerinin toplamıyla oluşturulmuştur.

Sermaye girişleri ödemeler dengesi finans hesabında yer alan üç ana kalemin toplamından oluşmaktadır. Bunlar doğrudan yatırımlar, portföy kalemi ve diğer yatırımlardır. Doğrudan yatırımlarda gerçekleşen net yükümlülük oluşumlarının yıllık hareketleri, GSYH'nin yıllık reel büyümesi ile karşılıklı olarak Grafik 3'te gösterilmektedir. Yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde gerçekleştirdiği doğrudan yatırımlardaki net girişler ile yurt içi gelirin reel büyümesinin paralel seyirleri dikkat çekicidir. Türkiye'nin reel gelirinde gerçekleşen büyümenin, yurt dışı yerleşikler tarafından ülkenin makroekonomik göstergelerinde gözlenen olumlu bir gelişme olarak değerlendirildiği ve yatırım yapılabilir algısını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

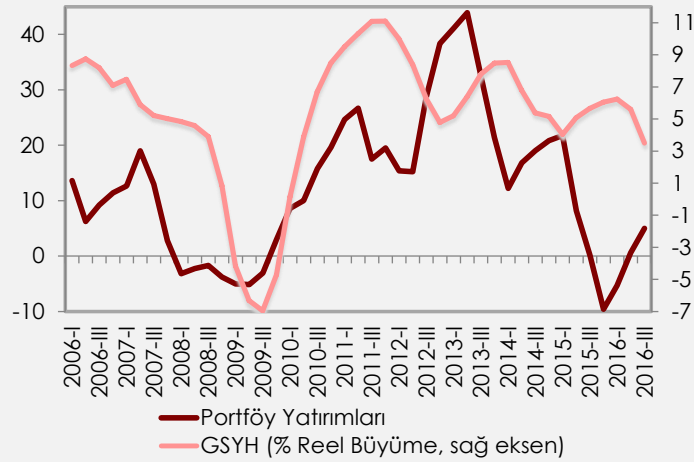
Grafik 3. Doğrudan Yatırımlar (yıllıklandırılmış, milyar ABD doları) **ve**
GSYH'deki Reel Büyüme (yıllıklandırılmış, yüzde)

Kaynak: TCMB ve TÜİK

Portföy yatırımlarında net yükümlülük oluşumu kalemi ile yurt içi reel gelir büyümesi karşılaştırmasında, iki değişken arasında kuvvetli bir ilişki olmadığı bazı dönemler aynı yönlü seyir gözlenirken, bazı dönemlerde ise her iki değişkenin ters yönde hareket ettiği görülmektedir (Grafik 4).

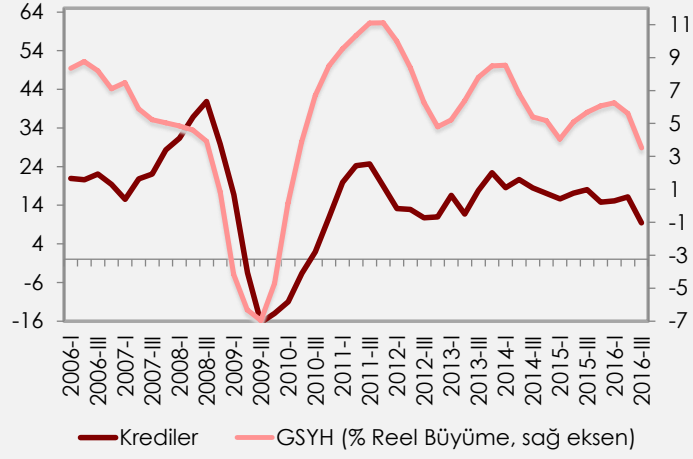
Grafik 4. Portföy Yatırımları (yıllıklandırılmış, milyar ABD doları) **ve**
GSYH Reel Büyümesi (yıllıklandırılmış, yüzde)

Kaynak: TCMB ve TÜİK

Diğer yatırımlar kaleminde krediler alt kaleminin net yükümlülük oluşumu, diğer bir ifadeyle, yurt içi yerleşiklerin yurt dışı kaynaklı net kredi kullanımları, GSYH'nin reel büyümesi ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki grafikte incelenmektedir (Grafik 5). 2010 yılı III. çeyreğinden sonra yurt içi yerleşiklerin yurt dışından sağladıkları net kredi finansmanının yurt içi gelirin reel büyümesine katkısı ve özellikle 2013 yılı I. çeyreğinden sonra her iki değişkende gözlemlenen değişimlerin aynı dönemde ve aynı yönde gerçekleşmesi dikkat çekmektedir.

Grafik 5. Krediler-1 (yıllıklandırılmış, milyar ABD doları) ve GSYH Reel Büyümesi (yıllıklandırılmış, yüzde)

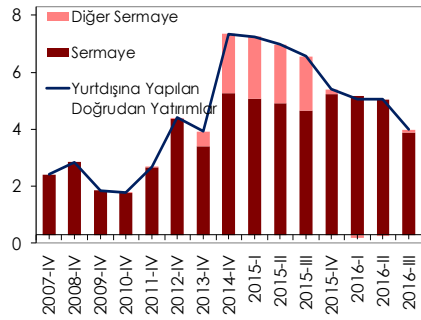

Özetle, yurt dışı yerleşiklerin net sermaye girişleri ile GSYH'nin yıllık reel büyümesi arasında, grafiksel olarak da gözlemlenebilen yakın bir ilişki olduğu söylenebilir. Alt kalemler itibarıyla bakıldığında, doğrudan yatırım girişleri ve yurt dışı kaynaklı kredi girişleri ile büyüme arasındaki etkileşimin, portföy girişlerine göre daha güçlü olduğu gözlenmektedir.

2.1 Doğrudan Yatırımlar

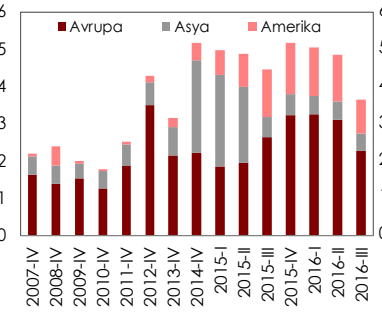
Yurt dışına doğrudan yatırımlar, bir önceki senenin aynı dönemine göre, geçen senenin üçüncü çeyreğinde gerçekleşen büyük montanlı bir işlemin yarattığı yüksek bazın da etkisi ile gerilemiştir. Öte yandan, bir önceki çeyrek ile kıyaslandığında doğrudan yatırımlarda bir miktar iyileşme gözlenmektedir. 2015 yılıyla birlikte gerek başlıca yatırım bölgesi olan Avrupa genelinde varlık fiyatlarının görece olarak toparlanması, gerekse Irak, Rusya gibi bölge ülkeleri ile ortaya çıkan jeopolitik siyasi gelişmelerin etkisi ile yurt dışına yapılan doğrudan yatırımlarda gerileme eğilimi ortaya çıkmıştır. Bu eğilim 2016 üçüncü çeyrek itibarıyla da devam etmiş ve yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı dönemine göre bir miktar azalarak 658 milyon ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde Avrupa ülkeleri yatırım yapılan ana bölge olmaya devam ederken, sektör olarak hizmetler sektörüne yönelik yatırımlar ilk sırada yer almıştır.

Grafik 17. Yurtdışına Yapılan Doğrudan Yatırımlar
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

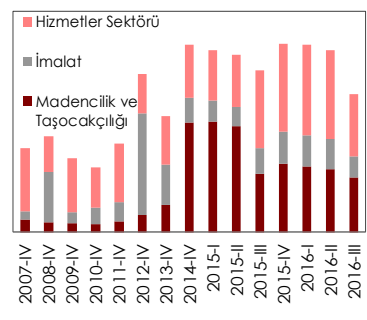
Kaynak: TCMB.

Grafik 18. Coğrafi Dağılım
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 19. Sektörel Dağılım
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

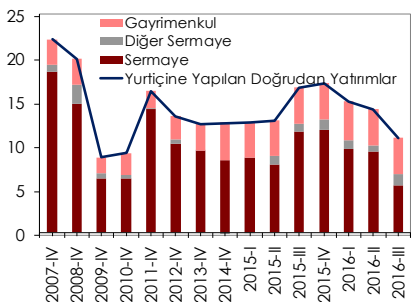

Kaynak: TCMB.

Yılın üçüncü çeyreğinde, yurt içine doğrudan yatırımlarda büyük bir işlem gerçekleşmemiştir. Yurt dışı yerleşiklerin ülkemizde gerçekleştirdiği doğrudan yatırımlar temelde sermaye ve gayrimenkul yatırımlarından oluşmaktadır. Bir süredir azalma eğiliminde olan yurt içine doğrudan sermaye yatırımları bu eğilimini 2016 yılı üçüncü çeyreğinde de devam ettirmiştir. Avrupa'nın genelinde gözlenen durgunluğun devam ediyor olması doğrudan yatırım girişlerinde bu dönemde ortaya çıkan azalışın temel nedenini oluşturmuştur.

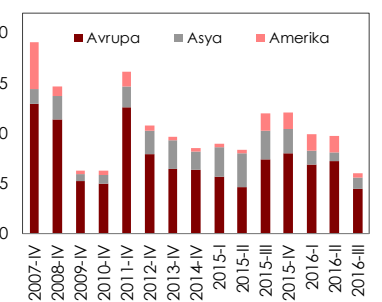
2016 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla, bölgesel olarak Avrupa en fazla sermaye yatırımının geldiği bölge olmaya devam ederken, hizmetler sektörü en fazla yatırım çeken sektör olmuştur. Öte yandan, yurt içine doğrudan yatırımların diğer önemli bileşeni olan gayrimenkul yatırımları, önce 2012 yılında yabancılara Türkiye'de mülk almayı kolaylaştıran ilgili yasanın değişmesi, sonrasında ise aynı yıl bu yasanın uygulama tebliğinin çıkarılması ile birlikte 2013 yılından başlayarak hızlı bir artış göstermiştir. 2016 yılı üçüncü çeyreğinde gayrimenkul yatırımları, bir önceki yılın aynı dönemine göre artarak 1.141 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 20. Yurtiçine Yapılan Doğrudan Yatırımlar
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

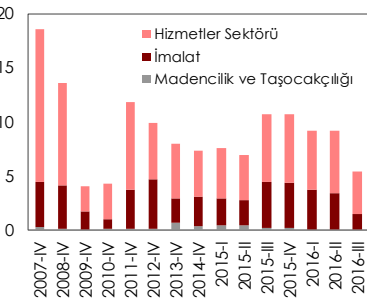
Kaynak: TCMB.

Grafik 21. Coğrafi Dağılım
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 22. Sektörel Dağılım
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

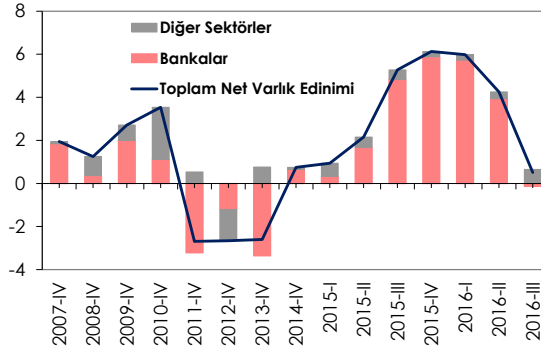

Kaynak: TCMB.

2.2 Portföy yatırımları

Portföy yatırımlarının temel seyri yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde yaptığı yatırımlar tarafından belirlenmektedir. Portföy yatırımları yurt içi yerleşiklerin yurt dışındaki yatırımları (portföy yatırımları net varlık edinimi) ile yurt dışı yerleşiklerin yurt içindeki yatırımları (portföy yatırımları net yükümlülük oluşumu) toplamından oluşmaktadır. Bankalar ve diğer sektörlerin toplamından oluşan yurt içi yerleşiklerin yurt dışındaki portföy yatırımları, yılın üçüncü çeyreğinde bankaların likidite tercihlerinin bir sonucu olarak yurt dışı portföylerini azaltmaları nedeniyle hızlı bir gerileme göstermiştir.

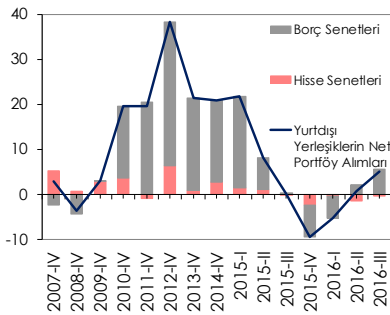
Grafik 23. Portföy Yatırımları – Net Varlık Edinimi
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

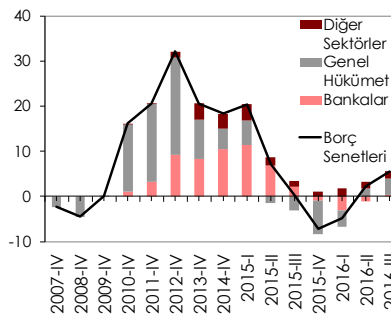
2016 yılı ilk çeyreği ile birlikte FED'in faiz artırımlarında hızlı davranmayacağı yönünde beklentilerin güçlenmesiyle, gelişmekte olan ekonomilere ve bu bağlamda Türkiye'ye portföy girişleri gerçekleşmiş ve bu girişler yılın ikinci çeyreğinde de devam etmişti. Üçüncü çeyrekte, gelişmekte olan ekonomilere portföy girişleri devam ederken, Türkiye negatif bir ayrışma göstermiştir. Enstrüman bazında bakıldığında, üçüncü çeyrekte yurt içi borç senetlerinde giriş yönlü hareket olduğu, yurt dışında ihraç edilen borç senetlerinde ve hisse senetlerinde ise çıkışlar gerçekleştiği gözlenmektedir. Öte yandan, 2016 yılının ikinci çeyreği ile birlikte yeniden başlayan Bankacılık sektörünün yurt dışı tahvil ihraçları, bu çeyrekte durmuştur.

Grafik 24. Yurtdışı Yerleşiklerin Yurtiçinde Net Portföy Alımları
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

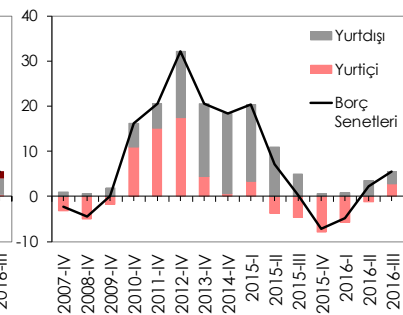
Kaynak: TCMB.

Grafik 25. Borç Senetlerinde Net İhraçların Sektörel Dağılımı
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 26. Borç Senetleri Net İhraçlarda Yurtiçi-Yurtdışı Dağılımı
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

2.3 Diğer Yatırımlar-Efektif ve Mevduatlar

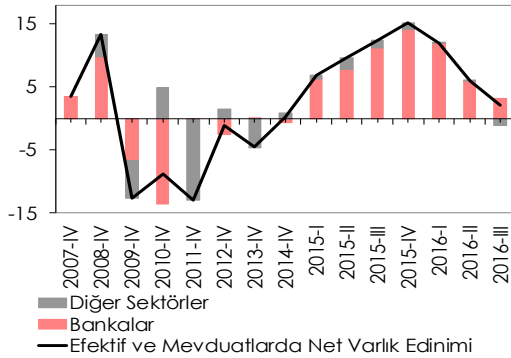
Ödemeler dengesinde diğer yatırımların önemli bir bileşenini oluşturan efektif ve mevduatlar, yurt içi sektörlerin yurt dışı mevduatları ile yabancıların Türkiye’deki mevduatlarından oluşmaktadır.

İkinci çeyrekte, bankaların yurt dışındaki mevduatları azalmıştır. Bankaların yurt dışı muhabir hesaplarından oluşan mevduat varlıkları, temelde yurt içi ve yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesaplarındaki değişim ile bankaların döviz likidite ve portföy yatırım tercihlerinden etkilenmektedir. Bu çerçevede, üçüncü çeyrekte bankaların yurt dışı portföy yatırımlarını azaltarak bu yolla muhabir mevduatlarını güçlendirdikleri söylenebilir.

Benzer şekilde, bankacılık dışındaki sektörlerin yurt dışındaki mevduatları da gerilemiştir. İlgili işlemleri yansıtan diğer sektörler kalemi, Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) tarafından derlenen verileri kullanmaktadır. BIS’e üye ülkelerde Türk vatandaşları adına tutulan mevduatların, ilgili merkez bankaları tarafından BIS’e raporlanması sonucu derlenen bu kalem, büyüme dönemlerinde genel olarak artış eğiliminde olurken, kriz dönemlerinde ise yurt içi yerleşiklerin bu mevduatları kullanması neticesinde azalma eğiliminde olmaktadır. Söz konusu mevduat verisi, BIS’ten yaklaşık dört ay gecikme ile elde edildiğinden, 2016 üçüncü çeyrek rakamı geçici ve tahmin rakamını yansıtmakta olup bu dönemde bir miktar azalma göstermiştir.

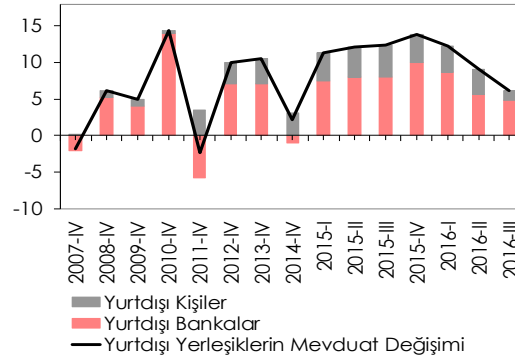
Efektif ve mevduatların net yükümlülük kaleminde, yurt dışı bankalara ait mevduatın gerilemesi kaynaklı azalış kaydedildiği görülmektedir. Söz konusu kalem, uzun vadeli Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı (KMDTH) adı altında yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın Merkez Bankası’nda bulunan mevduatları ile yurt dışı bankaların ve yurt dışı yerleşik kişilerin mevduatlarından oluşmaktadır. 2016 yılı üçüncü çeyrekte ilgili kaleminde gözlenen azalışın, yabancıların Türkiye pozisyonlarını azaltmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Grafik 27. Efektif ve Mevduat - Varlıklar
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

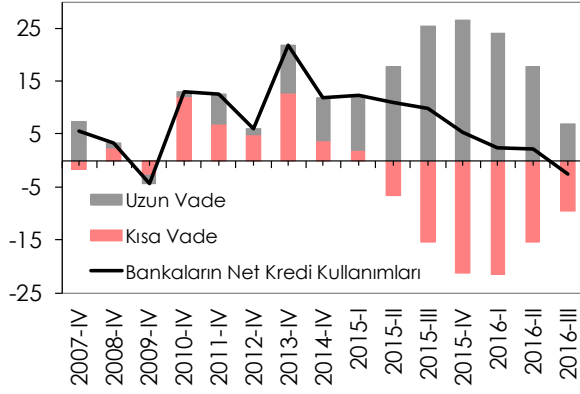
Grafik 28. Efektif ve Mevduat - Yükümlülükler
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

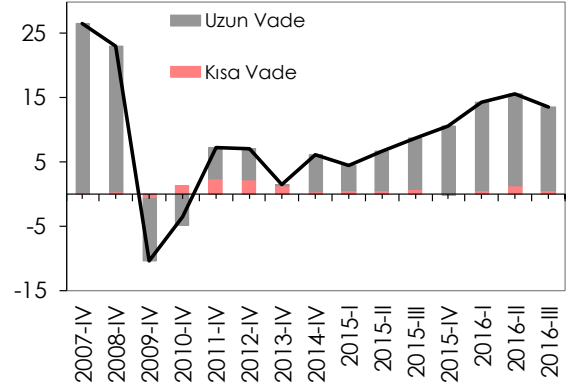
Kaynak: TCMB.

2.4 Diğer Yatırımlar - Krediler

Diğer yatırımlar kredi girişlerinde, ekonomide gerçekleşen daralmanın da etkisi ile azalma gerçekleşmiş, bankacılık sektörüne net girişler eksiye dönerken, diğer sektörlerin yurt dışı kredi kullanımları ivme kaybetmiştir (Kutu 2). Yurt dışı kredi borçlanmalarında 2016 yılı üçüncü çeyrekte, bankaların 2,9 milyar ABD doları net kredi geri ödeyicisi olurken diğer sektörlerin 1,0 milyar ABD doları net kredi kullanımı gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Grafik 29. Bankaların Net Kredi Kullanımları
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

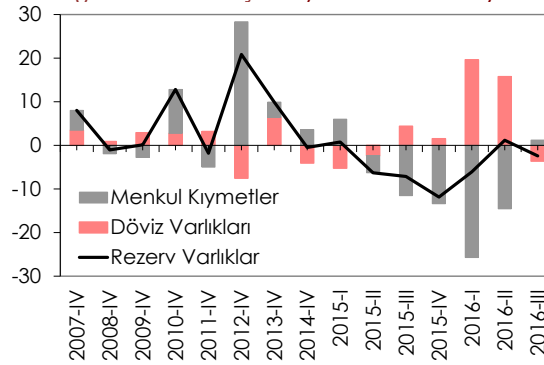
Kaynak: TCMB.

Grafik 30. Diğer Sektörlerin Net Kredi Kullanımları
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

2.5 Rezervler

Merkez Bankası rezervleri üçüncü çeyrekte de 2,8 milyar ABD doları azalış kaydetmiştir. Diğer yatırımlar kaynaklı çıkışlar rezerv varlıklardaki azalışın temel nedenini oluşturmuştur.

Grafik 31. Rezerv Varlıklar
(yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Finansman unsurlarının kalitesi yönünden değerlendirildiğinde, gelişmekte olan ülkelere (GOÜ) yönelen sermaye akımlarında Türkiye'nin payı, bankacılık sektörünün borç çevirme oranı, portföyün vade yapısı ve rezerv yeterlilik oranı bir yıl öncesine göre mevcut konumlarını korurken diğer unsurlar görece olarak olumsuz seyretmiştir.

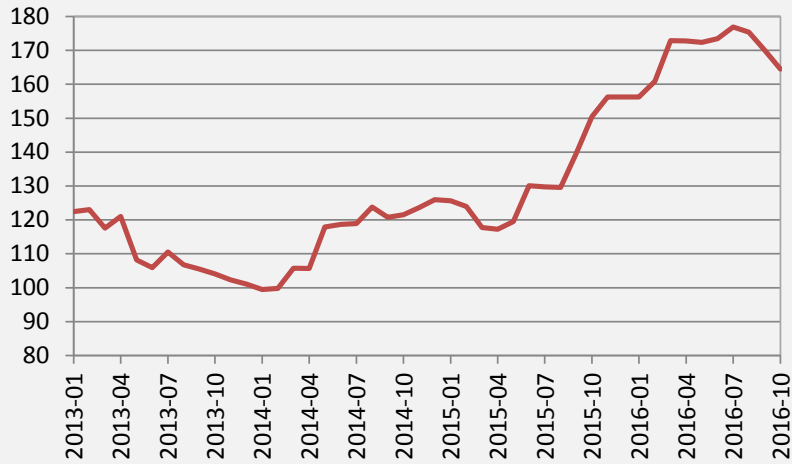
Kutu 3

Diğer Sektörlerin Uzun Vadeli Kredi Gelişmeleri

Ödemeler Dengesi Tablosunda “Finans Hesabı” altında yer alan “Diğer Yatırımlar / Krediler / Net Yükümlülük Oluşumu” kalemi altında takip edilen “Diğer Sektörler”in uzun vadeli kredi net kullanımlarında 2015 yılı II. çeyreğinden itibaren hızlı artış görülmektedir. Bu değişim, borç çevirme oranlarındaki artış ile gözlemlenebilmektedir. Bu kutuda, diğer sektörlerin uzun vadeli net kredi kullanımlarında yaşanan artışın nedenleri ve detayları incelenmektedir.

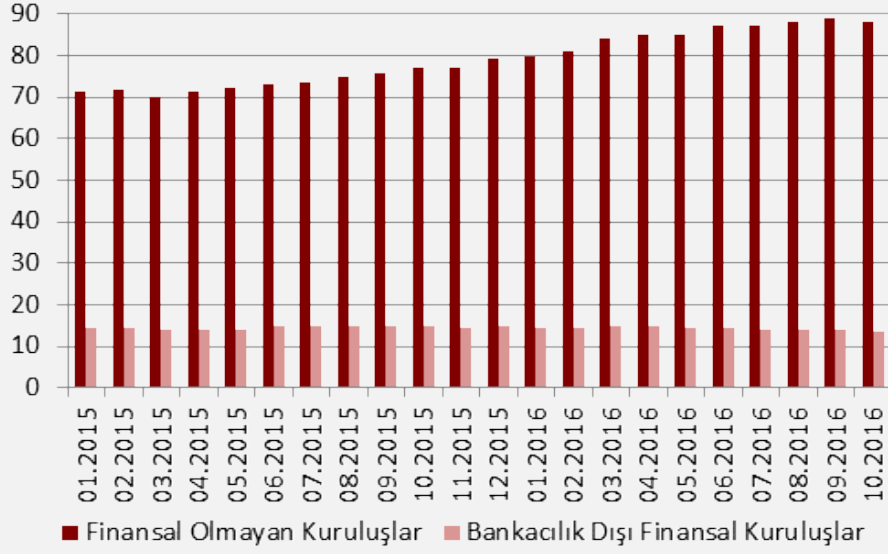
Ödemeler Dengesi verilerinden elde edilen borç çevirme oranları incelendiğinde, 2013 Ocak – 2015 Mayıs döneminde ortalama yüzde 114 olan diğer sektörlerin uzun vadeli kredi borç çevirme oranının, 2015 yılı II. çeyreğinden itibaren artışa geçerek ortalama yüzde 158 seviyesine ulaştığı gözlenmektedir (Grafik 1).

Grafik 1. Diğer Sektörlerin Borç Çevirme Oranları
(uzun vadeli krediler, tahvil hariç, yıllıklandırılmış, yüzde)

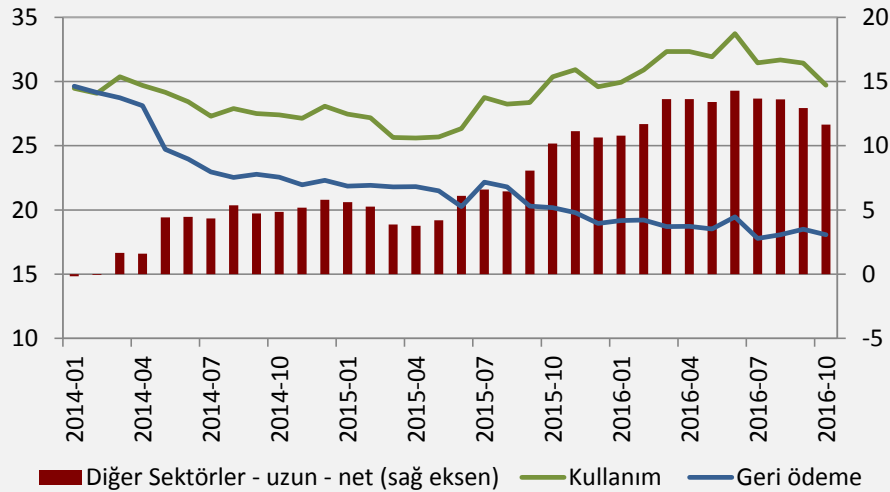
Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri.

Diğer taraftan, ödemeler dengesinde diğer sektörleri oluşturan bankacılık dışı finansal kuruluşlar ve finansal olmayan kuruluşların yurt dışından sağladığı kredi borcu stokları incelendiğinde, finansal olmayan kuruluşların Ocak 2015 – Ekim 2016 döneminde borç stokunun 71,5 milyar ABD dolarından 88,1 milyar ABD dolarına yükseldiği; bankacılık dışı finansal kuruluşların borç stokunun ise aynı dönemde 16,0 milyar ABD dolarından 13,6 milyar ABD dolarına gerilediği görülmektedir. Dolayısıyla, diğer sektörlerin borç çevirme oranlarında görülen artışın finansal olmayan kuruluşlar (reel sektör) kaynaklı olduğu gözlenmektedir (Grafik 2).

Grafik 2: Diğer Sektörlerin (Finansal Olmayan Kuruluşlar ve Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar) Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Stoku (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, Özel Sektörün Yurt dışından Sağladığı Kredi Borcu İstatistikleri.

2015 yılı II. çeyrek sonrası, diğer sektörlerin uzun vadeli kredi borç çevirme oranlarında görülen artış temelde vadesi gelen geri ödeme tutarlarının gerilemesi ve kredi kullanımlarının artması ile açıklanmaktadır (Grafik 3).

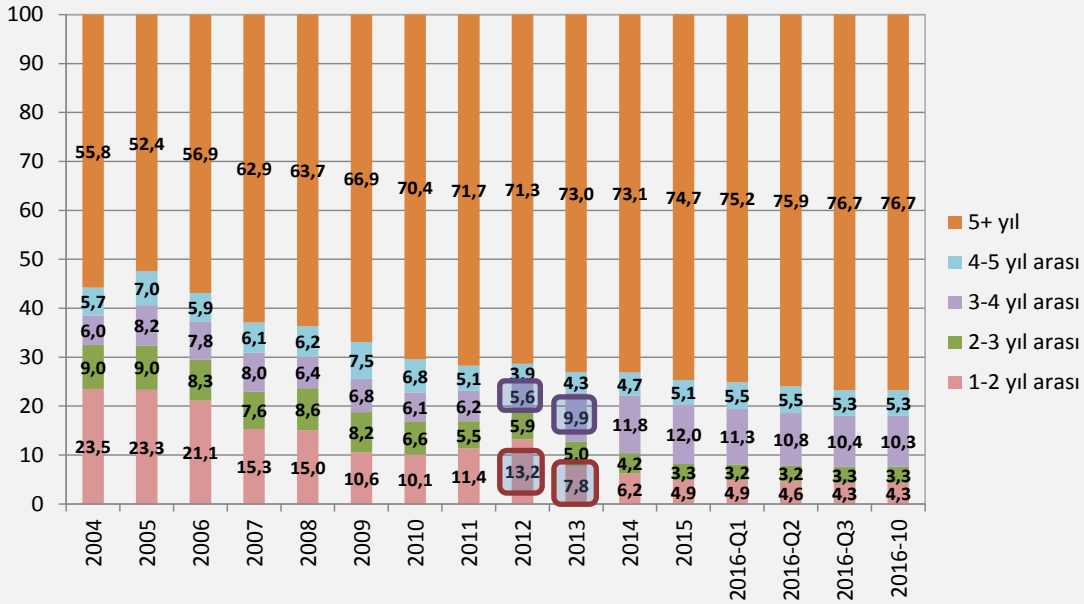
Grafik 3. Diğer Sektörlerin Yurt Dışından Sağladığı Krediler (yıllıklandırılmış, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri.

Grafik 3, diğer sektörlerin uzun vadeli kredi geri ödemelerinin 2014 yılı başından bu yana azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Kredi geri ödemelerinde görülen gerileme; geçmiş dönemde uzun vadeli kredi kullanımlarında görülen azalma ve / veya borçlanma vadesinin uzaması kaynaklı olabilir. Söz konusu dönem incelendiğinde, özellikle 2013 yılında gerçekleştirilen yasal

düzenlemelerin bir sonucu olarak diğer sektörün uzun vadeli borçlanmasının vadesinin uzadığı görülmektedir. Nitekim, 01.01.2013 tarihli ve 28515 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2012/4116 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile, yurt dışından sağlanan döviz ve altın kredilerinde uygulanan Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesinti oranları, kredinin ortalama vadesi uzadıkça azalacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bunun sonucunda Grafik 4’te izlenebildiği üzere, 2013 ve 2014 yılları içerisinde 1-2 yıl arası vadeli kredilerin payı azalırken, 3-4 yıl arası vadeli kredilerin payı artış göstermiştir. Söz konusu yıllar içerisinde kullanılan 1-2 yıl arası vadeli kredi payının azalmasının, 2014 yılından başlayarak vadesi gelen geri ödeme tutarlarının azalmasına yol açtığı düşünülmektedir.

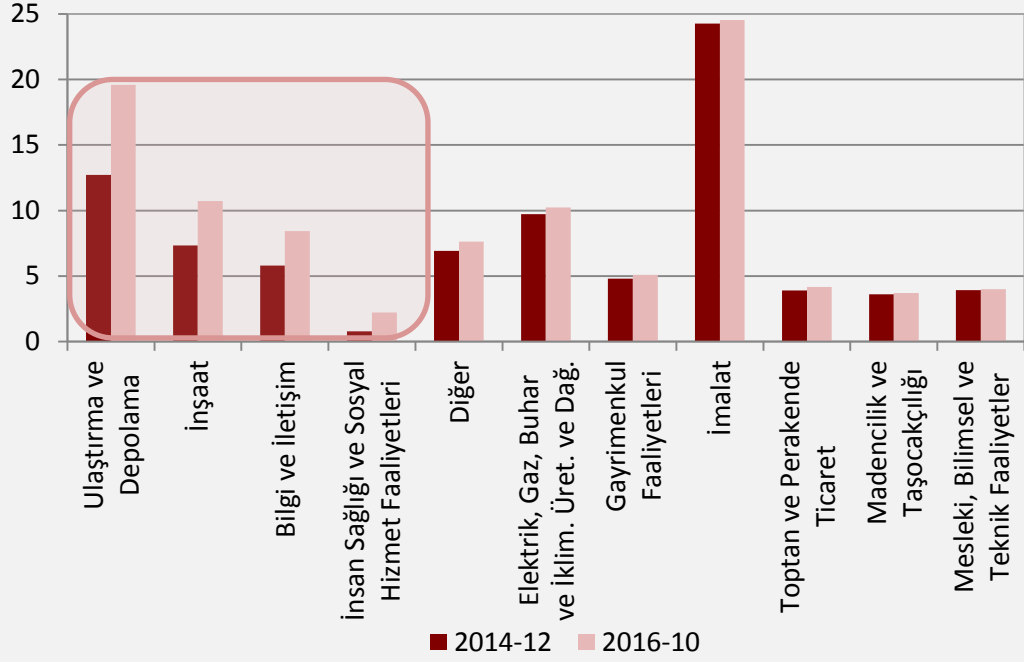
Grafik 4. Finansal Olmayan Özel Sektör Kuruluşlarının Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredilerin Vade Dağılımı (yüzde pay)

Kaynak: TCMB, Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu İstatistikleri.

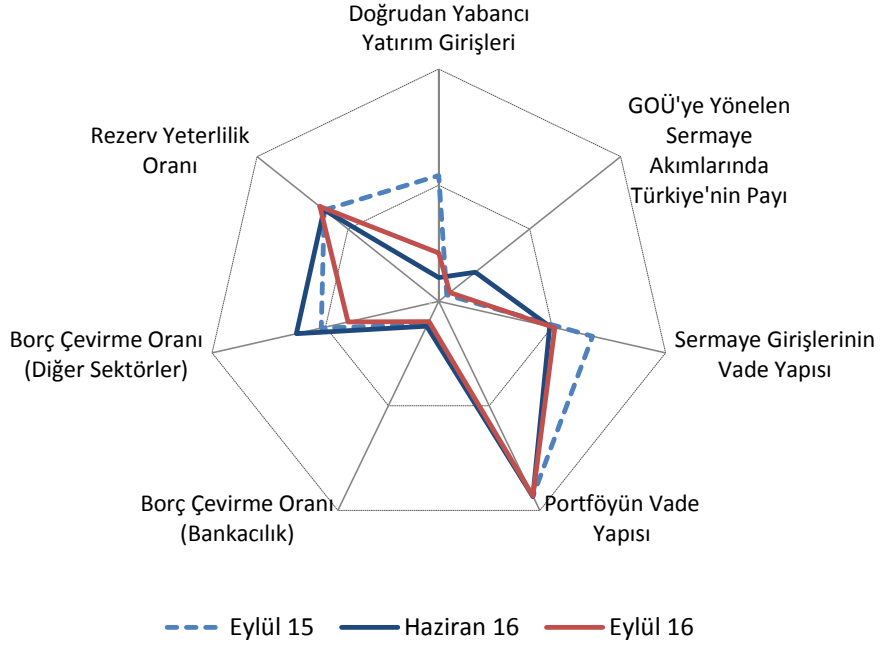
Uzun vadeli net kredi kullanımının artmasının diğer nedeni, 2015 ikinci çeyreğinden başlayarak reel sektörün yurt dışından kullandığı uzun vadeli kredilerin artış göstermesidir. Sektör olarak bakıldığında, 2015 ikinci çeyrekte günümüze sırasıyla ‘ulaştırma ve depolama’, ‘inşaat ve bilgi’, ‘iletişim’ ve ‘insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri’ sektörlerinin borç stokunun önemli oranda arttığı görülmektedir. Kamu-özel sektör işbirliği ile gerçekleştirilen büyük ölçekli projeler ve 4,5G ihaleleri nedeni ile gerçekleştirilen yurt dışı kredi kullanımlarının bu sektörlerdeki artışın temel nedenlerini oluşturduğu düşünülmektedir (Grafik 5).

Grafik 5. Finansal Olmayan Özel Sektör Kuruluşlarının Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Stokunun Sektörel Dağılımı (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcu İstatistikleri.

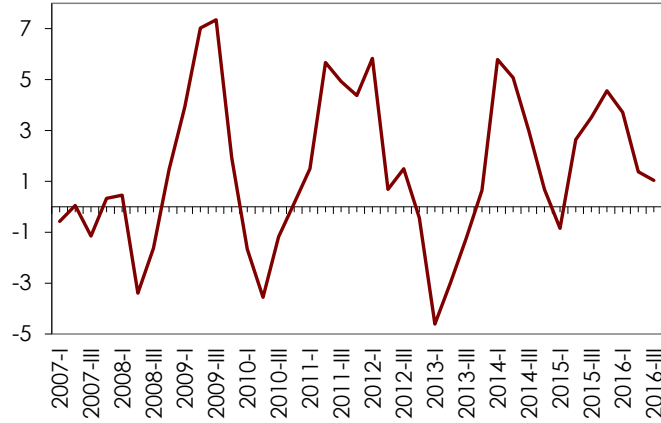
Sonuç olarak, ödemeler dengesi istatistiklerinde, diğer sektörlerin borç çevirme oranlarında özellikle 2015 yılının II. çeyreğinden itibaren başlayan artışın hem kredi kullanımlarındaki artıştan, hem de ilgili dönemde vadesi gelen geri ödemelerdeki azalıştan kaynaklandığı görülmektedir. Kredi kullanımlarındaki artışın başlıca nedeninin, kamu-özel sektör işbirliği ile gerçekleştirilen büyük ölçekli projeler ve 4.5G ihaleleri çerçevesinde kullanılan krediler olduğu; ilgili dönemde vadesi gelen kredi geri ödemelerindeki azalışların ise KKDF kesinti oranlarında yapılan değişiklik neticesinde, 2013 ve 2014 yılları içerisinde orijinal vadesine göre 1-2 yıl vadeli kredilerin payının azalması ve 3-4 yıl vadeli kredilerin payının artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Grafik 32. Cari Açık Finansman Kalitesinin Makro Gösterimi*

Kaynak: TCMB.

* Dışarıya doğru genişleme iyileşmeyi yansıtmaktadır.

Net Hata ve Noksan (NHN) kalemi 2016 yılının üçüncü çeyreğinde artı 3,1 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yıllık bazda bakıldığında, üçüncü çeyrekte oniki aylık birikimli NHN'nin 2,0 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleştiği ve toplam döviz gelirlerine oranının da yüzde 1,0 seviyesinde olduğu görülmektedir.

Grafik 33. NHN'in Toplam Döviz Gelirlerine Oranı
(yıllıklandırılmış, yüzde)

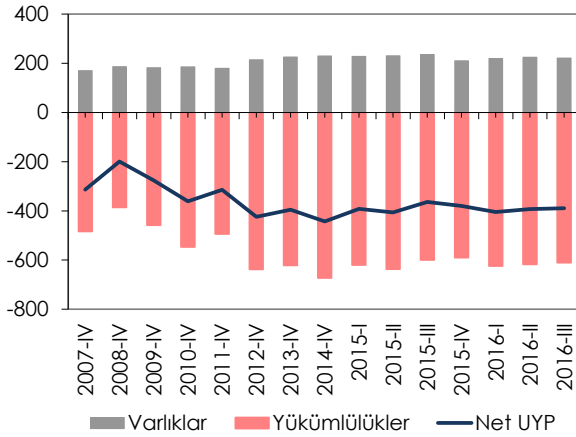
Kaynak: TCMB.

3. Uluslararası Yatırım Pozisyonu

Türkiye'nin yurt dışı varlıkları ile yurt dışına olan yükümlülüklerinin farkı olarak tanımlanan net Uluslararası Yatırım Pozisyonu (UYP), 2016 yılı üçüncü çeyreğinde çok sınırlı bir iyileşme göstermiştir. Bu iyileşmede, değer ve kur hareketleri belirleyici olmuştur. 2016 Eylül sonu itibarıyla, UYP verilerine göre, Türkiye'nin net yükümlülük pozisyonu yılın ikinci çeyreğine kıyasla 3,1 milyar ABD doları iyileşerek 389,9 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, yurt dışı varlıklar yüzde 1,6 azalırken, yükümlülükler yüzde 1,1 oranında gerilemiştir.

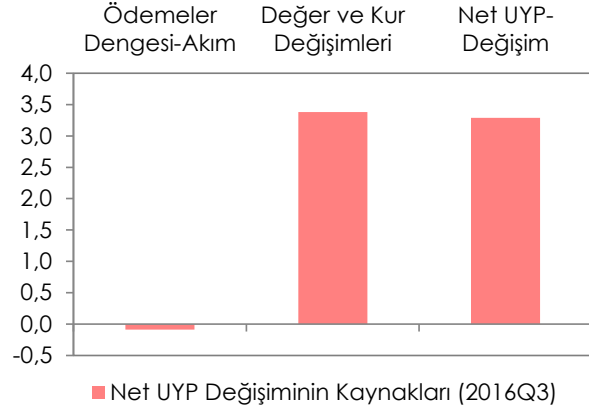
Ödemeler dengesi kaynaklı akım işlemler ile stok UYP verilerinin karşılaştırmasına dayalı bütünleşik UYP hesaplarına bakıldığında, söz konusu iyileşmenin ödemeler dengesi kaynaklı hareketlerden ziyade, değer ve kur değişimlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde, küresel piyasalar görece daha sakin bir seyir izlemiş, ikinci çeyreğe göre BIST Ulusal 100 Endeksi yüzde 0,4 düşüşle fazla değişiklik göstermezken, Türk lirasının ABD doları karşısında yüzde 3,5 oranındaki değer kaybı kur ve fiyat değişimlerini belirleyen temel gelişme olmuştur.

Grafik 34. Net UYP, Varlıklar ve Yükümlülükler
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 35. Ödemeler Dengesi ve UYP
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Sektörel olarak değerlendirildiğinde, finansal olmayan şirketleri kapsayan diğer sektörlerin 308 milyar ABD doları ile en yüksek net yükümlülük pozisyonunu taşıdığı, bunu 202 milyar ABD doları ile bankacılık sektörünün izlediği görülmektedir. Söz konusu sektörlerin toplama katkıları yüzde 83,4 olup, bu sektörlerdeki gelişmeler UYP'nin genelini belirlemektedir. Diğer taraftan, Merkez Bankası geleneksel olarak net varlık pozisyonu taşıırken, genel hükümetin net yükümlülük pozisyonu bulunmaktadır. 2016 yılı üçüncü yarısında, ilgili sektörel dağılımın ve katkıların değişmediği izlenmektedir.

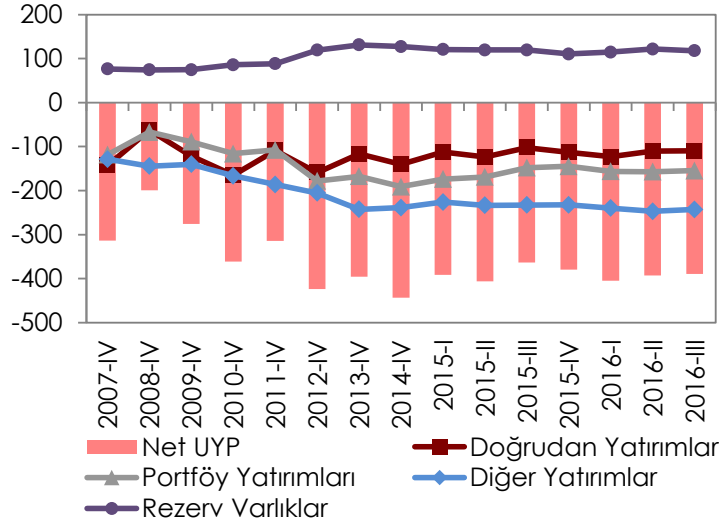
Tablo 1. Sektörel UYP (milyar ABD doları)

Sektör	2015			2016-I			2016-II			2016-III		
	Var.	Yük.	Net	Var.	Yük.	Net	Var.	Yük.	Net	Var.	Yük.	Net
Genel Hükümet	2,1	-93,9	-91,8	2,2	-97,0	-94,8	2,0	-100,3	-98,3	2,0	-100,4	-98,4
Merkez Bankası	112,3	-1,3	111,0	116,4	-1,3	115,1	123,6	-1,2	122,4	119,7	-1,0	118,7
Bankalar	35,9	-197,7	-161,8	41,0	-205,8	-164,9	38,2	-206,5	-168,3	39,7	-202,0	-162,3
Diğer Sektörler	68,8	-293,8	-225,0	68,9	-316,7	-247,7	61,1	-309,7	-248,7	59,9	-307,8	-247,9
Toplam	210,2	-589,9	-379,7	219,7	-624,4	-404,7	224,8	-617,8	-389,9	221,2	-611,1	-389,9

Kaynak: TCMB.

Yatırım araçları detayında incelendiğinde, bir önceki çeyreğe göre net UYP'nin en büyük varlık kalemi olan Merkez Bankası bünyesindeki rezerv varlıklardaki azalışa rağmen, yükümlülük tarafında yabancıların hisse senetlerinden çıkışı kaynaklı portföy yatırımları azalışı ile krediler ağırlıklı diğer yatırımlarındaki gerileme, UYP'de yılın üçüncü çeyreğindeki gözlenen gelişmenin temel kaynaklarını oluşturmaktadır. Rezerv varlıklardaki azalış, Bankaların TCMB'de tuttıkları mevduatlarındaki gerileme kaynaklı olurken, yükümlülük tarafında portföy yatırımlarında değer ve kur değişimi kaynaklı 1,8 milyar ABD doları azalış gerçekleşmiştir.

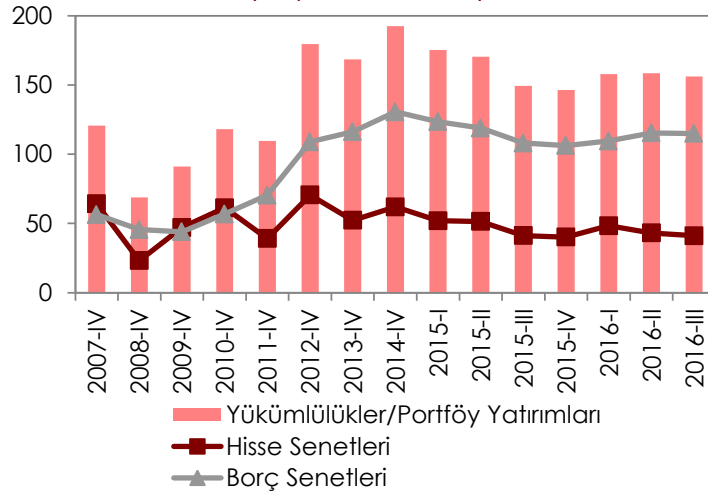
Grafik 36. Net UYP'ye Yatırım Araçlarının Katkısı
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

UYP'nin yükümlülük tarafında yaklaşık 1/4 ağırlığa sahip portföy girişleri enstrüman ve sektör detayında incelendiğinde, 2016 üçüncü çeyreğinde, hisse senetleri kaynaklı belirgin bir hareket gözlenmezken, borç senetlerinde DİBS kaynaklı girişler ve Eurobond kaynaklı çıkışlar görülmektedir. Bu dönemde hisse senedi stokunda gözlenen 2 milyar ABD doları düzeyindeki gerilemenin tamamı diğer sektörler nezdinde olup, söz konusu gerileme temelde kur hareketlerinden kaynaklanmaktadır. Öte yandan, borç senetlerinde gözlenen yaklaşık 0,5 milyar ABD dolarındaki azalış esas olarak ödemeler dengesi işlemleri kaynaklıdır.

Grafik 37. Yükümlülükler: Portföy Yatırımları
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

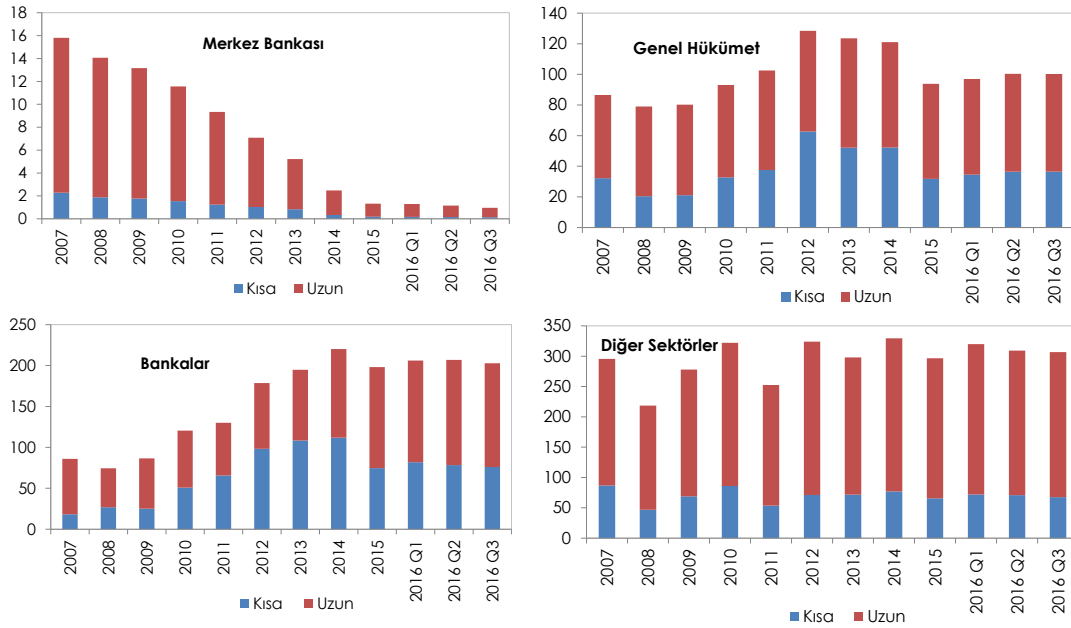
Tablo 2. Yükümlülükler: Portföy Yatırımları Değişimin Kaynakları
(milyon ABD doları)

Akım-Stok İlişkisi	2016Q2	Ödemeler Dengesi İşlemleri	Değer ve Kur Değişimleri	2016Q3
Yükümlülükler/Portföy Yatırımları	158.355	-659	-1.848	155.848
(Hisse Senetleri)	43.162	-9	-2.025	41.128
(Genel Hükümet/Borç Senetleri/DİBS)	36.412	1.820	-1.805	36.427
(Genel Hükümet/Borç Senetleri/Eurobond)	37.149	-2.000	2.047	37.196
(Bankalar/Borç Senetleri)	31.410	-430	-51	30.929
(Diğer Sektörler/Borç Senetleri)	10.222	-40	-14	10.168

Kaynak: TCMB.

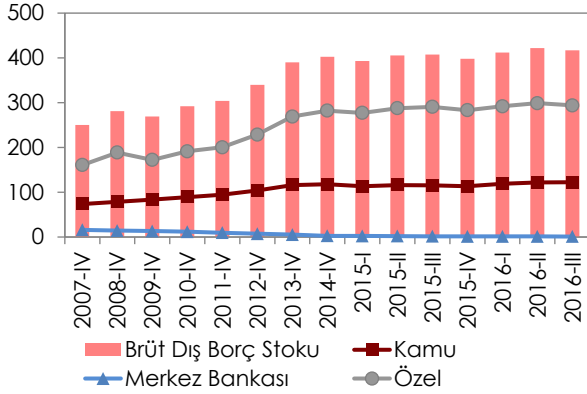
UYP'nin yükümlülük tarafında uzun vadeli kalemlerin ağırlığı korunmaktadır. Sektörler olarak bakıldığında 2016 üçüncü çeyrek itibarıyla, Merkez Bankası'nın yüzde 86'sının, Genel Hükümet'in ve diğer sektörlerin yükümlülüklerinin ise sırasıyla yüzde 64 ve 78'inin uzun vadeli olduğu görülmektedir. 2015 yılından başlayarak, Merkez Bankası'nın aldığı kararların da etkisi ile bankacılık sektörü yükümlülüklerinin vade yapısında uzun vadenin payının arttığı ve aynı dönem itibarıyla bu oranın yaklaşık yüzde 63 düzeyinde gerçekleştiği gözlenmektedir. Sektörlerin toplamı olarak bakıldığında, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde UYP yükümlülüklerinin yaklaşık yüzde 71'i uzun vadelidir.

Grafik 38. Yükümlülükler: Vade Dağılımı
(milyar ABD doları)

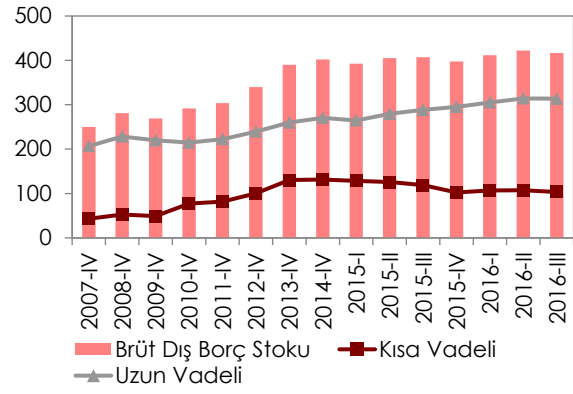

Kaynak: TCMB.

UYP'nin yükümlülük kalemleri temelde dış borç stokunun ana bileşenlerini oluşturmaktadır. İlgili yükümlülük kalemlerinden hareketle dış borç stoku verileri incelendiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde dış borç stokunun sınırlı bir azalış göstererek, 400 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Borçlu dağılımına göre, özel sektör yüzde 71'lik payı ile brüt dış borç stokundaki en ağırlıklı sektördür. Vade dağılımına bakıldığında ise son yıllarda kısa vadeli borcun payının düştüğü, uzun vadeli borcun payının ise arttığı izlenmektedir. 2016 ikinci çeyrek itibarıyla, uzun vadeli borcun payı yüzde 75 seviyesindedir.

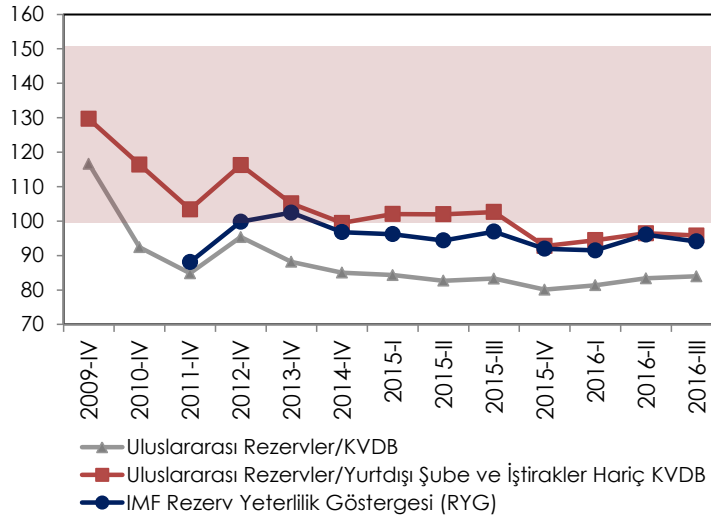
Grafik 40. Dış Borç Stoku: Borçlu Dağılımı
(milyar ABD doları)

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı.

Grafik 41. Dış Borç Stoku: Vade Dağılımı
(milyar ABD doları)

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı.

TCMB brüt uluslararası rezerv stoku, 2016 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 3,9 milyar ABD doları azalarak 117,8 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Türkiye'nin uluslararası rezervlerinin diğer unsurunu oluşturan bankalar rezervi ise 1,4 milyar ABD doları artarak 20,4 milyar ABD doları olmuştur. Öte yandan, vadesine 1 yıl ve daha az kalan dış borç verisi kullanılarak hesaplanan kalan vadeye göre kısa vadeli dış borçlar (KVDB) bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,5 azalarak 164,7 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucunda, rezerv yeterlilik göstergesi olarak takip edilen toplam uluslararası rezervlerin KVDB stokuna oranı yüzde 84,0 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yurt dışı şube ve iştirakler hariç tutulduğunda söz konusu oran, yüzde 95,8 olarak hesaplanmaktadır. IMF Rezerv Yeterlilik Göstergesi¹ ise yüzde 94,1 olarak hesaplanmıştır.

Grafik 42. Rezerv Yeterlilik Göstergeleri (yüzde)

Kaynak: TCMB.

¹ IMF tarafından dalgalı döviz kuru rejimi uygulayan yükselen piyasalar için resmi rezervlerin (%30*kısa vadeli dış borç stoku + %15*portföy yükümlülükleri + %5*geniş para arzı + %5*mal ve hizmet ihracatı gelirleri) toplamına oranı şeklinde tanımlanan ve yüzde 100 ile 150 oranında tutulan rezervlerin "yeterli" olduğu değerlendirilen göstergedir.

4. Ek Tablolar

Ödemeler Dengesi (milyar ABD doları)

	Ocak-Eylül			Eylül (yıllıklandırılmış)		
	2015	2016	% Değişim	2015	2016	% Değişim
Cari İşlemler Hesabı	-24,6	-24,8	0,6	-38,9	-32,4	-16,7
Dış Ticaret Hesabı	-37,5	-31,0	-17,4	-55,6	-41,6	-25,2
Mal İhracatı	113,4	109,8	-3,2	155,2	148,3	-4,4
İhracat (fob)	107,2	104,2		146,4	140,9	
Bavul Ticareti	4,5	3,8		6,3	4,9	
Mal İthalatı	150,9	140,7	-6,7	210,8	189,9	-9,9
İthalat (cif)	156,4	146,3		218,7	197,1	
Uyarılama: Navlun ve Sigorta	-7,4	-6,6		-10,5	-9,0	
Hizmetler Hesabı	19,5	11,9	-39,1	24,9	16,5	-33,6
Seyahat (net)	17,2	10,7		22,3	14,8	
Gelir	21,1	14,7		27,6	20,2	
Gider	3,9	4,0		5,4	5,4	
Diğer Hizmet Gelirleri (net)	2,4	1,2		2,6	1,8	
Birincil Gelir Dengesi	-7,5	-6,8	-9,1	-9,5	-9,0	-5,4
Ücret Ödemeleri (net)	-0,3	-0,5		-0,4	-0,6	
Doğrudan Yatırım Gelirleri (net)	-2,7	-2,2		-3,0	-2,7	
Portföy Yatırımı Gelirleri (net)	-2,0	-1,6		-2,4	-2,0	
Diğer Yatırım Gelirleri (net)	-2,5	-2,6		-3,7	-3,6	
Faiz Geliri	1,2	1,5		1,7	2,0	
Faiz Gideri	3,7	4,1		5,4	5,6	
İkincil Gelir Dengesi	0,8	1,1	30,6	1,3	1,6	24,2
İşçi Gelirleri	0,6	0,4		0,7	0,6	
Sermaye Hesabı	0,0	0,0		0,0	0,0	
Finans Hesabı	-12,2	-19,6	60,8	-31,6	-30,4	-3,8
Doğrudan Yatırımlar (net)	-9,8	-4,9	-49,3	-10,3	-7,2	-30,7
Net Varlık Edinimi	3,6	2,2		6,3	3,7	
Net Yükümlülük Oluşumu	13,4	7,2		16,6	10,8	
Portföy Yatırımları (net)	11,5	-8,7	-175,6	5,1	-4,5	-187,2
Net Varlık Edinimi	5,2	-0,4		5,3	0,5	
Net Yükümlülük Oluşumu	-6,3	8,3		0,1	5,0	
Hisse Senetleri	-1,1	0,7		-0,2	-0,5	
Borç Senetleri	-5,1	7,6		0,3	5,5	
DİBS'ler	-5,9	4,3		-4,3	2,5	
Hazine Yurt Dışı Tahvil İhracı	0,3	1,2		1,3	1,2	
Borçlanma	3,0	4,0		4,0	4,0	
Geri Ödeme	2,8	2,8		2,8	2,8	
Bankalar (net)	-0,1	1,1		2,2	0,3	
Diğer Sektörler (net)	0,6	1,0		1,2	1,5	
Diğer Yatırımlar (net)	-10,2	-11,6	14,3	-19,3	-16,4	-15,0
Efektif ve Mevduatlar	2,4	-3,2		1,1	-3,3	
Net Varlık Edinimi	13,9	0,9		12,4	2,2	
Bankalar	12,9	2,0		11,3	3,2	
Yabancı Para	7,7	1,6		6,4	1,2	
Türk Lirası	5,1	0,4		4,8	2,0	
Diğer Sektörler	1,0	-1,0		1,1	-1,0	
Net Yükümlülük Oluşumu	11,5	4,1		11,2	5,5	
Merkez Bankası	-0,7	-0,4		-1,1	-0,6	
Bankalar	12,2	4,5		12,3	6,1	
Krediler	-11,2	-5,9		-17,7	-8,7	
Net Varlık Edinimi	0,5	0,3		0,3	0,7	
Net Yükümlülük Oluşumu	11,6	6,3		18,0	9,4	
Bankalar	5,4	-2,5		9,9	-2,7	
Kısa Vade	-16,5	-4,8		-15,5	-9,6	
Uzun Vade	21,9	2,3		25,3	7,0	
Genel Hükümet	-0,6	-0,8		-0,6	-1,4	
Uzun Vade	-0,6	-0,8		-0,6	-1,4	
Diğer Sektörler	6,8	9,7		8,7	13,5	
Kısa Vade	0,5	1,1		0,7	0,6	
Uzun Vade	6,3	8,6		8,1	12,9	
Ticari Krediler	-1,2	-2,5		-2,4	-4,3	
Net Varlık Edinimi	-0,9	-1,4		-1,4	-1,5	
Net Yükümlülük Oluşumu	0,3	1,1		1,0	2,8	
Diğer Varlık ve Yükümlülükler	-0,3	0,0		-0,3	0,0	
Resmi Rezervlerdeki Değişim	-3,8	5,6		-7,1	-2,4	
Net Hata ve Noksan	12,5	5,2		7,3	2,0	

Kaynak: TCMB.

Ulusal Yatırım Pozisyonu (milyar ABD doları)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016Q1	2016Q2	2016Q3	16Q3/16Q2 % Değişim
Net UYP	-313,7	-199,7	-276,0	-361,3	-314,7	-423,8	-395,5	-443,2	-379,7	-404,7	-393,0	-389,9	-0,8
Varlıklar	170,1	186,4	182,1	185,9	179,7	214,4	226,1	230,0	210,2	219,7	224,8	221,2	-1,6
Doğrudan Yatırımlar	12,2	17,8	23,3	24,0	28,3	31,4	33,7	39,9	35,2	35,9	36,7	37,4	1,8
Sermaye	12,2	17,8	19,9	20,8	23,9	27,5	29,9	33,9	30,6	31,5	32,2	32,9	2,0
Diğer sermaye	0,0	0,0	3,4	3,2	4,4	3,9	3,7	6,0	4,5	4,4	4,5	4,5	0,6
Portföy yatırımları	2,0	1,9	1,9	2,2	1,8	1,3	1,0	1,5	1,6	1,4	1,4	1,5	5,1
Hisse senetleri	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	-4,5
Borç senetleri	1,9	1,9	1,7	1,9	1,5	1,0	0,6	1,0	1,0	0,8	0,9	1,0	10,9
Bankalar	1,4	1,5	1,0	1,2	1,0	0,5	0,5	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	11,1
Diğer Sektörler	0,5	0,4	0,6	0,7	0,5	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	9,8
Diğer yatırımlar	79,5	92,4	82,0	73,7	61,3	62,6	60,4	61,3	63,0	67,9	64,9	64,5	-0,6
Diğer Hisse Senedi ve Katılım Payları	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	0,6
Efektif ve Mevduatlar	65,1	79,2	67,7	58,1	45,0	44,7	40,2	40,6	42,0	46,1	43,1	44,4	3,0
Bankalar	34,6	46,0	40,1	26,6	26,0	24,1	23,2	22,1	23,2	27,8	25,1	26,4	5,1
Yabancı para	34,6	42,7	37,4	24,0	22,2	18,3	16,8	14,5	17,5	20,7	19,1	20,5	7,4
Türk lirası	0,0	3,4	2,7	2,5	3,9	5,8	6,4	7,6	5,7	7,1	6,1	6,0	-1,8
Diğer Sektörler	30,5	33,2	27,5	31,6	19,0	20,6	17,0	18,4	18,7	18,3	18,0	18,0	0,1
Krediler	1,9	2,4	2,6	2,6	2,8	3,6	4,1	5,7	6,2	6,8	6,4	6,5	1,5
Merkez Bankası	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankalar	1,8	2,3	2,6	2,5	2,6	3,1	3,0	4,4	5,1	5,7	5,6	5,7	1,7
Kısa Vade	1,1	1,5	1,5	1,3	1,0	1,3	1,0	0,8	0,8	1,1	1,0	1,0	2,7
Uzun Vade	0,7	0,8	1,1	1,2	1,5	1,7	2,0	3,5	4,3	4,6	4,7	4,7	1,5
Genel Hükümet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5	1,1	1,3	1,0	1,0	0,8	0,8	0,0
Ticari Krediler	10,3	8,6	9,3	10,5	10,9	11,7	13,2	12,2	12,0	11,9	12,4	10,6	-14,5
Diğer Sektörler	10,3	8,6	9,3	10,5	10,9	11,7	13,2	12,2	12,0	11,9	12,4	10,6	-14,5
Diğer Varlıklar	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,1
Merkez Bankası	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,1
Rezerv varlıklar	76,4	74,2	74,8	86,0	88,3	119,2	131,0	127,3	110,5	114,6	121,8	117,8	-3,2
Parasal altın	3,1	3,2	4,1	5,3	9,9	19,2	20,1	20,4	17,6	18,9	20,1	18,8	-6,4
Özel Çekiş Hakları	0,1	0,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,4	1,3	1,4	0,2
IMF nezdinde rezerv varlıklar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,6
Diğer rezerv varlıklar	73,1	70,8	69,0	79,1	76,8	98,3	109,2	105,3	91,4	94,2	100,2	97,5	-2,6
Yükümlülükler	483,8	386,1	458,0	547,2	494,4	638,2	621,6	673,2	589,9	624,4	617,8	611,1	-1,1
Doğrudan Yatırımlar	155,2	80,5	144,9	188,6	137,2	190,6	150,1	180,6	147,9	158,9	147,0	147,2	0,1
Sermaye	151,9	75,4	138,0	181,2	130,9	183,8	143,5	174,8	141,5	152,4	140,3	139,8	-0,3
Diğer sermaye	3,2	5,1	6,9	7,4	6,3	6,8	6,6	5,8	6,4	6,5	6,7	7,4	9,3
Portföy yatırımları	120,6	68,7	91,0	118,2	109,5	179,5	168,5	192,5	146,3	157,6	158,4	155,8	-1,6
Hisse senetleri	64,2	23,1	47,1	61,3	39,1	70,5	52,2	61,9	40,2	48,3	43,2	41,1	-4,7
Bankalar	0,0	0,0	0,0	0,0	13,5	29,9	17,6	21,4	11,6	14,0	12,9	12,9	0,2
Diğer Sektörler	64,2	23,1	47,1	61,3	25,5	40,6	34,6	40,5	28,6	34,3	30,3	28,2	-6,8
Borç senetleri	56,4	45,6	43,9	56,9	70,5	109,0	116,2	130,6	106,1	109,3	115,2	114,7	-0,4
Bankalar	0,0	0,0	0,0	1,1	4,2	13,3	21,4	31,3	29,9	29,3	31,4	30,9	-1,5
Yurtiçi	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4	1,1	1,2	1,2	0,8	0,7	0,7	0,6	-10,0
Yurtdışı	0,0	0,0	0,0	1,0	3,7	12,3	20,2	30,2	29,1	28,6	30,7	30,3	-1,3
Genel Hükümet	56,4	45,6	43,9	55,5	66,1	94,1	89,9	91,0	66,9	69,8	73,6	73,6	0,1
Yurtiçi	32,2	20,4	21,1	32,7	37,5	62,7	52,1	52,2	31,8	34,5	36,4	36,4	0,0
Yurtdışı	24,3	25,2	22,9	22,8	28,5	31,5	37,8	38,7	35,1	35,3	37,1	37,2	0,1
Diğer Sektörler	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	1,5	4,9	8,3	9,3	10,2	10,2	10,2	-0,5
Yurtiçi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	2,7
Yurtdışı	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	1,4	4,8	8,1	9,2	9,9	9,9	9,8	-0,6
Diğer yatırımlar	208,1	236,9	222,1	240,4	247,6	268,2	303,0	300,1	295,7	307,8	312,4	308,0	-1,4
Efektif ve Mevduatlar	26,6	31,4	32,0	44,3	37,6	46,1	53,2	49,1	43,6	50,2	48,8	47,8	-1,9
Merkez Bankası	15,8	14,1	13,2	11,6	9,3	7,1	5,2	2,5	1,3	1,3	1,2	1,0	-17,5
Bankalar	10,8	17,3	18,9	32,8	28,3	39,0	48,0	46,6	42,2	48,9	47,6	46,9	-1,5
Yabancı para	7,0	9,4	10,1	15,2	19,9	27,4	36,9	33,2	32,6	34,8	33,6	32,4	-3,6
Türk lirası	3,8	7,9	8,8	17,6	8,4	11,6	11,1	13,4	9,6	14,1	14,0	14,5	3,6
Krediler	160,0	182,9	166,9	171,2	182,8	193,9	215,7	217,5	217,3	222,8	226,5	224,0	-1,1
Merkez Bankası	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankalar	39,3	40,4	35,6	47,6	58,1	64,9	86,7	94,5	93,0	92,5	93,4	90,1	-3,5
Kısa Vade	7,5	9,5	6,3	18,1	23,9	29,4	42,8	44,0	20,9	18,9	17,9	16,2	-9,5
Uzun Vade	31,8	30,9	29,3	29,5	34,1	35,5	43,9	50,5	72,1	73,6	75,5	73,9	-2,1
Genel Hükümet	30,1	33,5	34,8	36,1	35,0	32,8	32,2	28,7	25,7	25,9	25,4	25,4	-0,2
Kısa Vade	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uzun Vade	30,1	33,5	34,8	36,1	35,0	32,8	32,2	28,7	25,7	25,9	25,4	25,4	-0,2
Diğer Sektörler	90,6	109,1	96,5	87,6	89,8	96,1	96,8	94,3	98,6	104,4	107,7	108,5	0,7
Kısa Vade	1,4	1,8	0,9	2,0	2,7	4,2	4,9	4,6	3,9	4,7	5,2	4,9	-5,8
Uzun Vade	89,1	107,3	95,6	85,6	87,1	91,9	91,9	89,7	94,8	99,7	102,6	103,6	1,0
Ticari Krediler	21,5	22,6	21,6	23,4	25,7	26,8	32,7	32,2	33,6	33,4	35,8	34,9	-2,5
Diğer Sektörler	21,5	22,6	21,6	23,4	25,7	26,8	32,7	32,2	33,6	33,4	35,8	34,9	-2,5
Kısa Vade	21,1	22,0	21,1	22,8	25,4	26,4	32,3	31,9	33,1	33,0	35,3	34,5	-2,5
Uzun Vade	0,4	0,6	0,5	0,6	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	-2,1
SDR Tahsisatları	0,0	0,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	0,2

Kaynak: TCMB.

Geçmiş Ödemeler Dengesi Raporlarında Yayımlanan Kutular

2016-II

Kutu 1. Bütünleşik Uluslararası Yatırım Pozisyonu Tablosu

2016-I

Kutu 1. Parite Gelişmelerinin Cari İşlemler Hesabı Üzerindeki Etkileri
Kutu 2. Ödemeler Dengesi Tablosu'nda Gayrimenkul İstatistikleri
Kutu 3. Yurt Dışı Yerleşiklerin Mülkiyetindeki Menkul Değerlerin Son Dönem Gelişmeleri

2015-IV

Kutu 1. Ödemeler Dengesi İstatistiklerinde Yapılan Yıl Sonu Güncellemeleri
Kutu 2. Ücret Ödemeleri ve Ödemeler Dengesi İstatistiklerine Yansımaları
Kutu 3. Türkiye'ye Gelen Doğrudan Yabancı Yatırımların Gelişimi ve Gelişmekte Olan Ülkeler ile Karşılaştırması
Kutu 4. Finansal Olmayan Kuruluşların Yurt Dışından Sağladığı Kredilerin Ortalama Vadesi

2015-III

Kutu 1. Seyahat Gelirindeki Gelişmeler
Kutu 2. Türkiye ile Rusya Arasındaki Ekonomik İlişkilerin Ödemeler Dengesi İstatistikleri Açısından Değerlendirilmesi
Kutu 3. Brüt Uluslararası Rezervlerdeki Değişimin Temel Unsurları
Kutu 4. Net Hata ve Noksan: 2008 Yılı ve Sonrası

2015-II

Kutu 1. Türkiye'nin Enerji İthalatındaki Son Dönem Gelişmeleri
Kutu 2. Zorunlu Karşılıklardaki Değişiklik ve Bankacılık Kesimi Dış Borçlanması
Kutu 3. Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredilerin Döviz Kompozisyonu
Kutu 4. Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintilerinin Ticari Krediler Üzerine Etkisi

2015-I

Kutu 1. Cari İşlemler Hesabı'nda 2014 Yılı İçin Yapılan Güncellemeler
Kutu 2. Türkiye'nin Reel Efektif Döviz Kurlarının Güncellenmesi
Kutu 3. Uluslararası Yatırım Pozisyonuna Sektörel Bir Bakış
Kutu 4. Bütünleşik Uluslararası Yatırım Pozisyonu Tablosu

2014-IV

Kutu 1. Yakın Gelecekte Cari İşlemler Dengesi Üzerinde Etkili Olabilecek Risk Unsurları
Kutu 2. Ödemeler Dengesi İstatistikleri'nde Dış Ticaret Dengesi Hesabı Altında Yapılan Uyarlamalar
Kutu 3. Bavul Ticareti
Kutu 4. Brüt Dış Finansman İhtiyacı Çerçevesinde Rezerv Yeterliliği

2014-III

Kutu 1. Ödemeler Dengesi ve Uluslararası Yatırım Pozisyonu Altıncı El Kitabı'na Geçişin Ödemeler Dengesi İstatistiklerine Etkileri
Kutu 2. Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredilerin Döviz Kompozisyonu
Kutu 3. Net Hata Noksan Kalemi ve Seçilmiş Ülkeler Bazında Karşılaştırması

2014-II

Kutu 1. Ödemeler Dengesi ve Uluslararası Yatırım Pozisyonu Altıncı El Kitabı'na Geçiş Sürecinde Türkiye Uygulaması
Kutu 2. Irak'ta Ortaya Çıkan Jeopolitik Gerginliklerin İhracata Yansımaları
Kutu 3. Bankacılık Sektörünün Yurt Dışında İhraç Ettiği Tahvil ve Bonolar

2014-I

Kutu 1. Rusya ve Ukrayna'da Ortaya Çıkan Gelişmelerin Ödemeler Dengesi İstatistikleri Açısından Değerlendirilmesi
Kutu 2. Nicel Gevşeme Programıyla İlgili Beklentilerin Türkiye'ye Yönelik Portföy Yatırımlarına Etkisi
Kutu 3. Net Hata ve Noksan Kalemindeki Güncellemeler

2013-IV

- Kutu 1. Euro Bölgesi İktisadi Gelişmelerinin Doğrudan Yabancı Yatırım Girişine Etkisi
- Kutu 2. Reeskont Kredilerinin Uluslararası Rezervlere Etkisi
- Kutu 3. 2014 Yılı Dış Borç Servisine Yönelik Bir Değerlendirme

2013-III

- Kutu 1. AB Ülkelerine Yapılan İhracatta Son Dönem Gelişmeler
- Kutu 2. Suriyeli Sığınmacılar ile İlgili Turizm İstatistiklerinde Yapılan Düzeltme ve Ödemeler Dengesi İstatistiklerine Yansımaları
- Kutu 3. Uluslararası Yatırım Pozisyonu: Türkiye İçin Bir Analiz
- Kutu 4. Özel Sektör Dış Borç Stoku

2013-II

- Kutu 1. Türkiye'nin Elektrik Üretimine Yönelik Enerji İthalatı
- Kutu 2. Altın Dış Ticaretinin Cari Açık Üzerindeki Etkisi ve Son Dönem Gelişmeler
- Kutu 3. Yatırım Geliri Dengesi ile Uluslararası Faiz Oranları
- Kutu 4. ROM Uygulaması ve Uluslararası Rezervlerdeki Yapısal Değişim

2013-I

- Kutu 1. Türkiye'de Dış Ticaretin Teknolojik Yapısı: 1990-2012 Dönemi
- Kutu 2. Yurt Dışı Yerleşiklerin Mülkiyetindeki Menkul Değerlerin Vade Yapısı
- Kutu 3. Net Hata ve Noksan Kalemindeki Çıkış Yönlü Hareket

2012-IV

- Kutu 1. Cari Açık Finansman Kalitesinin Makro Gösterimi
- Kutu 2. İhracatta Yerli ve Yabancı Katma Değer Oranları
- Kutu 3. Turizm İstatistiklerinde Yöntemsel Güncelleme ve Ödemeler Dengesi İstatistiklerine Yansımaları
- Kutu 4. IMF Kaynak Kullanımı ve Ödemeler Dengesi İstatistikleri
- Kutu 5. Rezerv Yeterliliği Hesaplamasına Yeni Yaklaşım

2012-III

- Kutu 1. Avrupa Birliği ve ODKA Ülkelerine Yapılan İhracatta Son Dönem Gelişmeler
- Kutu 2. Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat (KMDTH) ve Süper Döviz Hesabı (SDH) Hareketleri ile Net Hata ve Noksan
- Kutu 3. Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcu

2012-II

- Kutu 1. Avrupa Birliği'ndeki Son Dönem Gelişmeleri ve Sektörel İhracat
- Kutu 2. Türkiye'ye Gelen Ziyaretçilerin Profili Ve Milliyetine Göre Turizm Gelirlerinin Genel Analizi
- Kutu 3. Yurt Dışı Yerleşiklerin Mülkiyetindeki Devlet İç Borçlanma Senetlerinin Yapısı

2012-I

- Kutu 1. Türkiye'nin İhracat Performansının Ürün ve Ülke Grubu Çeşitlendirmesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi
- Kutu 2. Türkiye'de Yerleşik Kişilerin Yurt Dışındaki Mevduatları ve Net Hata Noksan
- Kutu 3. Yurt Dışı Yerleşikler ile Gerçekleştirilen Repo İşlemleri
- Kutu 4. Net Uluslararası Rezervler

2011-IV

- Kutu 1. Kredi Genişlemesi ve Cari İşlemler Dengesi
- Kutu 2. Suriye'de Ortaya Çıkan Gelişmelerin Türkiye'nin İhracatına Yansımaları
- Kutu 3. Cari İşlemler Açığı ve Finansman Kalemleri
- Kutu 4. Euro Bölgesi Borç Krizinin Türkiye'ye Yönelik Sermaye Akımları Üzerine Etkileri
- Kutu 5. Türkiye'ye Yapılan Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları
- Kutu 6. Ödemeler Dengesi İstatistikleri Revizyon Politikası Çerçevesinde Yapılan Güncellemeler

2011-III

- Kutu 1. Altın İthalatındaki Artış ve Toplam İthalata Etkisi
- Kutu 2. Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi
- Kutu 3. Türkiye'nin Euro Bölgesinin Sorunlu Çevre Ülkelerindeki Finansal Varlıkları

2011-II

- Kutu 1. Cari İşlemler Açığının Genişlemesinde Dış Ticaret Hadlerinin Etkisi
- Kutu 2. Yurt İçi Yerleşiklerin Sermaye Hareketleri Üzerindeki Belirleyiciliği
- Kutu 3. Yurt İçi Yerleşiklerce Net Efektif Karşılığı Açılan Mevduatlar Kapsamında Net Hata ve Noksan Kaleminin Analizi

2011-I

- Kutu 1. Kuzey Afrika'da Ortaya Çıkan Gelişmelerin Sektör Bazında Türkiye'nin Dış Ticaretine Yansımaları
- Kutu 2. Körfez Ülkelerinde Ortaya Çıkan Gelişmelerin Ödemeler Dengesi Finans Hesapları Üzerindeki Etkisi
- Kutu 3. Bilanço Dışı Yabancı Para Net Genel Pozisyonu Çerçevesinde Swap İşlemlerinin Ödemeler Dengesi İstatistiklerine Kaydı
- Kutu 4. Uluslararası Rezervler ve Kısa Vadeli Dış Borçlar

2010-IV

- Kutu 1. Kriz ve Kriz Sonrası Dönemde Gelişmekte Olan Ülkelere Sermaye Akımlarının Eğilimi ve Türkiye
- Kutu 2. Yurt İçinde Yerleşik Bankaların Yurt Dışı Şubelerinin (Yurt Dışı Şubeler) 2010 Yılı Ödemeler Dengesi İstatistiklerine Etkisi
- Kutu 3. Kısa Vadeli Dış Borçlar - 2010 Yılı Gelişmeleri